

SLOVENSKI

Poročevallec

Izdaja in tiska Ciasopisno podjetje Slovenski poročevallec. — Direktor: Rudi Jenčuba. Glavni in odgovorni urednik: Sergej Vošnjak. — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 1 in 3, telefon 23-522 do 23-526. — Uprava: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 1/II, telefon 23-522 do 23-526. — Oglasi: oddelček Ljubljana, Trnova cesta 7, telefon 21-896, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-832. — Poštni predal št. 29. — Ziro račun pri Komunalni banki Ljubljana št. 60-KB-5-2-367. — Mesečna naročnina 230 din.

Debata v političnem odboru OZN

REDNA TEDENSKA TISKOVNA KONFERENCA V DRŽAVNEM SEKRETARIATU ZA ZUNANJE ZADEVE

Nove možnosti za zблиžanje

Predstavniki sekretariata je ugodno ocenil pisma predsednika Bulganina članicam OZN in Svcici — Odgovoril je tudi na vprašanja o pobudi poljske vlade, o razorožitvi, ameriški pomoči Jugoslaviji in drugem

New York, 13. dec. (Reuter). Na sinočnji izredni seji političnega odbora Generalne skupščine OZN se je začela debata o sovjetskem predlogu resolucije o mirobiljubi koesistenci. Sovjetski delegat Kuznetsov je v dolgem govoru naštel nadrobnosti sovjetskega predloga. Dejal je, da sovjetska vlada predlaga sklenitev sporazuma o nenapadanju med državami članicami atlantskega in varšavskega pakta. Predlagal je, da bi pripravili in tem državam predložili skupni predlog sporazuma. Kuznetsov je dejal, da je Sovjetska zveza pripravljena skleniti učinkovit sporazum o razorožitvi. Osebnih stiki med državami bi lahko prispevali k združitvi naporov v imenu vzvišenih načel miru in prijateljstva sodelovanja med narodi. Sovjetska zveza želi razviti in zboljšati svoje zveze z Veliko Britanijo, Francijo, Japonsko, Italijo, Zahodno Nemčijo in vsemi drugimi državami.

Beograd, 13. dec. »Kako komentirate note sovjetske vlade vsem članicam OZN in Svcici in pisma predsednika sovjetske vlade Bulganina vodilnim zahodnim državnikom?«
Na to vprašanje na današnji redni tiskovni konferenci za domače in tuje novinarje je predstavnik državnega tajništva za zunanje zadeve odgovoril sledeče: »Jugoslovanska vlada z velikim zanimanjem proučuje pobudo vlade Sovjetske zveze, razložene v njenih notah članicam OZN in Svcici kakor tudi v pismih predsednika Bulganina predsedniku ZDA in predsednikom vlad Velike Britanije, Francije in federalne republike Nemčije. Že sedaj lahko rečemo, da da-

je ta korak Sovjetske zveze po našem mnenju nove možnosti za medsebojno zблиžanje; stališče vseh zainteresiranih držav na vzhodu in zahodu o mnogih perečih mednarodnih vprašanjih. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da je imela ta pobuda ugoden odmev v mnogih zahodnih krogih, kar lahko ocenimo kot znak ustvarjanja pogojev za popuščenje mednarodne napetosti in kot pobudo za medsebojno sodelovanje in sporazum.«
Dopisnik poljskega časopisa »Tribuna Ludus« se je nato zanimal, kakšno stališče zavzema jugoslovanska vlada glede pobude poljske vlade, da se Poljska, DR Nemčija, FR Nemčija in Češkoslovaška smatrajo kot tako imenovana brezatomska cona. »Poljska pobuda«, je odgovoril predstavnik, »da se v centru Evrope formira cona, v kateri ne bi smelo biti nuklearnega orožja, pomeni prispevek k prizadevanjem za pomiritev položaja v Evropi in v svetu. To tembolj, ker je v skladu z

ZIHERLOVA MAMI ODLIKOVANA Z REDOM DELA I. STOPNJE

Včeraj popoldne je bila v Ljudski skupščini LRS imenovana in prisrčna slovesnost. Predsednik Ljudske skupščine LRS Miha Marinko je v imenu predsednika republike Josipa Broz-Tita izročil 70-letni Anici Zihlerlovi visoko odlikovanje Red dela I. stopnje za njeno požrtvovalno delo pred in med vojno, kakor tudi po vojni.
Za pred okupacijo se je tovarišica Zihlerlova politično udeleževala in sodelovala v delavskih organizacijah in društvih. Od l. 1935 je delala pri Rdeči pomoči. Ves čas okupacije je aktivno delala v NOB, zlasti se je odlično izkazala kot članica okrožnega odbora Slovenske narodne pomoči v Ljubljani. Posebno je skrbela za otroke naših ilegalcev in borcev. Vso dobo okupacije je bila v ilegali.
Od osvoboditve dalje do upokojitve leta 1952 je tovarišica Zihlerlova uspešno in požrtvovalno delala na področju mladinskega varstva kot načelnica oddelka za skrbništvo pri bivšem ministrstvu za socialno skrbstvo LR Slovenije. V tej funkciji si je pridobila zelo velike zasluge v skrbi za mladino v Sloveniji, še prav posebej pa za otroke padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja. Ves čas službovanja se je poleg obsevnih službenih odgovornosti zelo aktivno udeleževala tudi v partijskih in množičnih organizacijah v Ljubljani.
Ker se je do pozne starosti izredno aktivno udeleževala v svojem službenem poslu, kot tudi v delu v množičnih organizacijah, se ji podeljuje ob izpolnitvi 70 letih življenja Red dela I. stopnje.
Ko je izročil visoko odlikovanje Anici Zihlerlovi, je predsednik skupščine Miha Marinko dejal:
»V prijetno dolžnost in čast mi je, da v imenu predsednika republike izročam v znak priznanja naše socialistične skupnosti za 50-letno delo materi komunista to visoko odlikovanje. Ni bila samo materinska ljubezen, ki Vas je vključila v naše gibanje in napredno delo. Ste ena izmed najsvetlejših likov tistih mater, ki so dojele borbenost in revolucionarnost mladega rodu. Dragocene so usluge, ki ste jih storili zlasti med vojno našemu gibanju. Vsi smo ponosni na takšne matere. V znak priznanja Vam izročam to odlikovanje.«
Ganjena nad pozornostjo in spoštovanjem, ki ji je bilo izkazano, se je Anica Zihlerlova zahvalila za odlikovanje.
»Zelo sem bila presenečena, ko sem dobila Vaše vabilo. Najlepše se vsem zahvaljujem za visoko odlikovanje Vam, tovariš predsednik, posebno pa dragemu tovarišu Titu. Moje največje zadoščenje je, da nihče od otrok, ki so mi bili zaupani in sem jih varovala med vojno, ni prišel v roke okupatorju. Se vedno bi rada delala tako kot sem nekoli, zlasti v Zvezi ženskih društev. Zal pa mi leta in bolezen to preprečujejo.«
Zatem je Anica Zihlerlovi v imenu Ljubljane čestital tudi dr. Marijan Dermastia in ji izročil velik šopek nageltnov.
Slovesnosti v skupščini so se udeležili tudi Vida Tomšič, Ivan Regent, Vladimir Krivic, Zdenka Kidrič in svojci.

Tržaške novice

Od našega stalnega dopisnika

TRST, 13. dec. (Po telefonu). — Po vsem Trstu so že ves teden nalepljeni lepaki s podpismi vseh tržaških strank (poleg KPI in PSI tudi obeh monarchističnih strank, krščansko demokratske in neofašistične MSI itd.). Zares nevskadani pojavi, ki pa priča, da ni v Trstu nikogar, razen ravnateljstva ladjedelnic, ki ne bi zahteval nujne rešitve že predložitvega spora, kot to zahteva omenjeni proglas. Danes ob 16. uri prične zopet stavka, ki bo trajala do ponedeljka, včeraj pa so delavci zapustili delo že ob 14. uri.

Štirim strankam demokratične levice, ki so zahtevale takojšnje občinske volitve, sta se pridružila še dva svetovalca neodvisne socialistične zveze. Svetovalca poudarjata, da nadzorna oblast ne bi smela imenovati komisarija, ki je že z dosedanjim upravo napravilo veliko škodo ravnemu prebivalstvu. Pri volitvah za novega stribunata na tržaški univerzi pa so nacionalistični in fašistični visokosolci doživeli poraz. Njihov kandidat je prejel komaj 92 glasov, krščansko demokratski 471, kandidata napredne »Unione Goliardica« pa 530 glasov.

Precej zanimanja so vzbudile v Trstu izjave italijanskega generalnega konzula v Kopru dr. Zecchina, ki jih je dal tujakim novinarjem o kulturnih stikih Trsta z italijansko manjšino v Istri. Obrazložil je občinski zasedni program, ki ga bo mogoče izvesti zaradi velikega razumevanja jugoslovanskih ob-

lasti. Dejal je, da ni namerjal težave političnega značaja, temveč je prav nasprotno ugotovil razumevanje in široke poglede jugoslovanskih organov.

Po drugi strani pa napredujejo tudi kulturni stiki med Ljubljano in Trstom. Jutri bo gostoval v Trstu ljubljansko Mestno gledališče z »Vetrom v titalnici«, v torek pa Srednja glasbena šola iz Ljubljane s koncertom pevskega zbora in solistov.

Delegacije in obiski

Beograd — Podpredsednik zveznega izvršnega sveta in predsednik glavnega odbora Zveze borcev Jugoslavije Aleksander Ranković je danes sprjel generalnega sekretarja svetovne federacije bivših vojskincev Curtisa Campeigna in se z njim prisrčno pogovarjal eno uro.

Poročilo o nasilju

»Le Monde« je objavil enega izmed devetih poročil, ki jih je sestavila posebna vladna komisija za zaščito osebnih pravic in državljskih svoboščin v Alžiru

PARIZ, 13. dec. (Tanjug). Posebna vladna komisija za zaščito osebnih pravic in državljskih svoboščin v Alžiru je danes potrdila številne obtožbe v francoskih časopisih o nečloveškem ravnanju oblasti s prebivalci Severne Afrike.

Pariški »Le Monde« je objavil enega izmed devetih poročil, ki jih je ta komisija v začetku septembra poslala predsedniku vlade, o mučenjih, nasilju in trpinčenju aretiranih in ujetih upornikov ter civilnih francoskih in muslimanskih prebivalcev. Osem prejšnjih poročil komisije, za katere pravijo, da nadrobno opisujejo težaven položaj v Alžiru, se ni bilo objavljeno. Od 12 članov komisije so

medtem trije odstopili, ker vlada ni storila ničesar, da bi kaznovala tiste, ki so odgovorni za teptanje poglavitnih načel pravosodja in človeškega dostojanstva.
Po mnenju predsednika komisije je treba vzrok za sedanjí položaj v Alžiru iskati v dejstvu, da so različno razlagali zakon o izrednih pooblastilih, ki jih je skupščina dala lani generalnemu guvernerju. Arma-

medtem trije odstopili, ker vlada ni storila ničesar, da bi kaznovala tiste, ki so odgovorni za teptanje poglavitnih načel pravosodja in človeškega dostojanstva.
Po mnenju predsednika komisije je treba vzrok za sedanjí položaj v Alžiru iskati v dejstvu, da so različno razlagali zakon o izrednih pooblastilih, ki jih je skupščina dala lani generalnemu guvernerju. Arma-

Proizvodnja po tujih licencah

Razgovor s sekretarjem za industrijo pri zveznem izvršnem svetu Marijanom Cvetkovičem

BEograd, 13. dec. — Sekretarjat za industrijo pri Zveznem izvršnem svetu je izvedel anketo v 102 industrijskih podjetjih, ki izdelujejo razne stroje, motorje in motorna vozila, termične in električne aparate za gospodinjstvo in zdravila po tujih licencah in tehnični dokumentaciji. Anketo so priredili z namenom pregledati na kakšni stopnji je že osvojen proizvodnja teh predmetov in kakšne so ovire pri množični proizvodnji, predvsem proizvodnji predmetov za široko potrošnjo. Anketa nam bi tudi pokazala, koliko vpliva uvoz gotovih delov na domačo proizvodnjo, ki je zasnovana na kooperaciji s tujimi partnerji in če je upravičeno mnenje, da se na ta način naše tovarne spremljujejo v »montažna« podjetja.
V razgovoru s sodelavcem Tanjugu je povedal sekretar za industrijo pri zveznem izvršnem svetu Marijan Cvetkovič svoje mnenje o osvedenosti proizvodnje po tujih licencah in navedel nekaj problemov, ki so neposredno povezani s kooperacijo s tujimi tovarnimi.
»Dejstvo je,« je rekel Marijan Cvetkovič, »da se večina naših tovarni, ki izdelujejo predmete po tujih licencah, usmerja v glavnem na sestavljanje delov, nabavljenih pri posameznih tujih tovarnikih. Toda takšna proizvodnja ima tudi svoje ekon-

omsko opravičilo, ker je cenjeja kot če bi uvažali končne izdelke. Razlika v ceni sicer ni tako velika, toda pri tem je dosežen drugstven učinek. Res je, da domače tovarne počasneje, toda postopoma osvajajo proizvodnjo novih izdelkov, ki so iskani na domačem trgu. Ako je govora o odstotkih osvojenega proizvodnje v posameznih vejah industrije, tedaj je treba omeniti nekatera podjetja avtomobilske in motorne industrije, ki že sedaj izdelujejo okrog 50 odstotkov domačih delov. V proizvodnji kamionov pa izdelujemo že do 70 odstotkov delov doma.

Anketa je pokazala, da pri skupnem uvozu analiziranih proizvodov sodelujejo motorji in motorna vozila ter traktorji in orodje za kmetijstvo z okrog 77 odstotki. Če k temu prštejemo še elektroindustrijo, znaša ta odstotek okrog 90. Ze ti podatki dokazujejo, da se razvija domača industrija v skladu s smernicami našega družbeno-ekonomskega razvoja. Tako velik uvoz je v glavnem pogojen s sedanjim stanjem domačih zmogljivosti, ki niso dovolj opremljene.«

Kot nadaljnji problem pri proizvodnji takšnih predmetov navaja Marijan Cvetkovič nenakost med domačimi in tujimi cenami. Cene predmetov, ki jih izdelamo doma, so mnogo višje kakor cene uvoženih predmetov. Tako stane na primer uvožen kamion (s koeficientom) okrog 6 milijonov dinarjev, medtem ko je prejel stal tak kamion, izdelan v tovarni avtomobilov v Pribouju 14 milijonov, sedaj pa ga prodajajo po 10 milijonov dinarjev.
Glede proizvodnje radijskih aparatov naj omenimo, da jih

potrebujemo okrog 200 tisoč letno. Naša industrija lahko sedaj izdelava okrog 100 tisoč aparatov pretežno z domačimi materiali, za kritje ostalih potreb pa moramo uvoziti dele, ki jih sestavljajo v naših tovarnah. Konjunktura na domačem tržišču še omogoča takšen način proizvodnje, čeprav bi lahko z manjšimi investicijami v industriji delov za radijske aparate lahko znatno zmanjšali uvoz in povečali domačo proizvodnjo.

Po mnenju sekretarja za industrijo pri zveznem izvršnem svetu je dosedanja praksa pokazala, da je zaradi ureditve razmer v proizvodnji, ki izkorišča tuje licence, nedvomno potrebno sodelovanje gospodarskih zbornic in pristojnih državnih organov. Ker je v sedanjí fazi težko najti neke stimulativnejše ekonomske instrumente, je nujno podvzemanje določenih ukrepov kot je na primer odobravanje deviz za uvoz reprodukcijskega materiala. Največ deviz naj bi dobile tiste tovarne, ki so pokazale dosegle največ uspehov pri osvajanju novih izdelkov. S tem bi dosegli, da bi z manjšimi de-

viznimi sredstvi zagotovili večji obseg proizvodnje za tržišče, ob večjem sodelovanju domače delovne sile. Prav tako bi morali poostri koeficiente za uvoz delov, da bi se okrepila stimulacija za osvajanje domače proizvodnje.

Marijan Cvetkovič je nato opozoril še na problem, ki se pojavlja že v začetku proizvodnje po kupljenih licencah. Mnoge tovarne namreč že s prevzemanjem obveznosti za proizvodnjo novih predmetov računajo na obvezno razširjenje zmogljivosti, kar zahteva tudi nove investicije. Ker večjemu številu podjetij niso bile odobrene zaprosene investicije, je prišlo do opustitve nove proizvodnje. Poudariti je tudi treba, da mnoge tovarne niso izkoristile možnosti kooperacije z drugimi podjetji. Poleg tega so jih sami instrumenti stimulirali, tako da izpolnjujejo predvsem obveznosti do tujih partnerjev in pri tem zapostavljajo svoje obveznosti do družbe. Zaradi tega se je dogajalo, da nekatere tovarne, ki bi morale osvojiti proizvodnjo po nabavljeni licenci v treh letih, ta rok podaljšujejo in zahtevajo uvoz delov. Marijan Cvetkovič meni, da bi moral določiti v prihodnje za vsa podjetja, ki sodelujejo s tujimi tvrdkami, strožje obveznosti do skupnosti.

Ob koncu razgovora je sekretar za industrijo poudaril, da bi morali proučiti možnosti kooperacije s tujimi proizvajalci ne samo po načelu odkupa dokumentacije in licenc za proizvodnjo za domače tržišče, ampak tudi za potrebe drugih tržišč. Na ta način bi domače tovarne izdelovale večje serije tistih delov, za katere obstaja ekonomska upravičenost.

Dr. Agartz oproščen

Bonn, 13. dec. (Tanjug). Pred sodiščem v Karlsruhe se je danes končala obravnava proti znanemu političnemu delavcu in znanstveniku dr. Agartzu. Obtožen je bil, da je imel zveze z vzhodnonemškimi funkcionarji in od njih dobil 130.000 mark za izdajanje gospodarsko-političnega časopisa »Wie so?«, ki je grajal politične in ekonomske koncepcije zahodnonemške vlade. Sodišče je dr. Agartzu opro-

Več možnosti in več odgovornosti

Zakon o pristojnostih občinskih in okrajnih ljudskih odborov ter njihovih organov bo začel veljati 1. januarja 1958

Nedavno je Zvezna ljudska skupščina sprejela zakon o pristojnostih občinskih in okrajnih ljudskih odborov. Sprejem novega zakona o pristojnostih ljudskih odborov je terjalo dosedanjí razvoj komunalnega sistema, ki se v okviru prejšnjega zakona o pristojnostih ljudskih odborov iz leta 1955 ni več mogel razvijati brez večjih težav. Ker postajajo komune čedalje izrazitejša nosilke celotnega družbenega razvoja, se z novim zakonom ta razvoj sprošča neželjenjskih norm na celotnem področju družbenega

življenja, zlasti pa v gospodarsstvu. To je tudi v skladu z določbami splošnega zakona o ureditvi občin in okrajev glede vloge in funkcije občine.
Zakon postavlja tako rekoč na prvo mesto inšpekcijsko službo, ki se po tem zakonu neposredno približuje samemu življenju z namenom, da se bodo vsi zakonski predpisi in uredbi res dosledno izvajale. To je toliko važnejše zdaj, spričo pristojnosti, ki so jih dobili občinski in okrajni ljudski odbori. Izvajanje vseh teh pristojnosti po vseh predpisih zakonov in uredb bo torej poglavitna skrb močne inšpekcijske službe v občini.

Mnoge nevedčnosti, ki so ovirale hitrejšo poslovanje občinskih ljudskih odborov in tako preprečevale življenjsko urejanje pomembnih zadev, so izhajale iz doslej veljavnih predpisov o soglasnosti okrajnih ljudskih odborov. To soglasnost s številnimi sklepi občinskih ljudskih odborov so določali zvezni zakoni. Poslej bo potrebna soglasnost okrajnega ljudskega odbora le v nekaterih primerih, ki jih navaja zakon v 3. členu.

Posebne določbe tega zakona o opravljanju poslov iz pristojnosti ljudskih odborov in njihovih organov so navedene v čl. 21, od katerih je pomembna tista, ki določa način postavljanja direktorjev podjetij. Poslej bodo občinski ljudski odbori razpisovali natečaje za nove direktorje, in sicer po komisijah, v katerih bo polovico članov določil ljudski odbor, drugo polovico pa delavski svet podjetja.

Novi zakon upošteva, da so občine različno razvite, zaradi česar bo upravna služba v posameznih občinah urejena s potrebami in možnostmi. V tistih občinah, ki so dovolj močne in imajo za določeno upravno službo tudi dovolj velik obseg dela, bo seveda potrebna upravna ustanova, ki bo delovala le v določeni občini. V občinah, kjer pa bo potreba po takšnih upravnih ustanovah manjša, pa bodo po tem zakonu lahko na podlagi sporazuma med dvema ali še celo več občinskimi osnovali skupno upravno službo. Vzdrževanje teh ustanov kakor tu-

13. DEC. Nekoliko hladnejši zrak iz Sredozemlja se pomika proti nam. V zahodni Evropi pa do tekočaja še hladnejše zračne mase, ki bodo ponovno ustvarile ciklonalne motnje.
Napoved za soboto: Pretežno oblačno vreme z dežjem, v višjih legah snež. Temperature ponedelja med 2 in 4, v Primorju 8, največje dnevnne do 10 stopinj C.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Več kakor dve milijardi

Razgovor o našem elektrogospodarstvu

LJUBLJANA, decembra — uredništvo našega lista se je obrnilo na Elektrogospodarsko skupnost Slovenije z nekaterimi vprašanji o proizvodnji in problemih elektrogospodarstva. Glavni direktor ELES ing. Korosec se je ljubeznivo odzval našim priložnim in nam odgovoril na naslednja vprašanja:

Kakor je znano, je Elektrogospodarstvo Slovenije že doseglo svoj letošnji proizvodni plan. Ali bi nam s tem v zvezi lahko pojasnili glavne značilnosti in probleme letošnje proizvodnje in porabe električne energije v Sloveniji?

Letošnja proizvodnja električne energije javnih elektrarn Slovenije bo po sedanjih predvidenih znašala dve milijardi 70 milijonov kWh, to je za okoli 363 milijonov kWh ali za 22 odstotkov več kot lani. Približno dve tretjini odpadela na hidroenergijo in ena tretjina na termoenergijo. To razmerje se je nekoliko premaknilo v korist termoeenergije, vendar smo zaradi novih kapacitet TE Sošanj in tretjega agregata TE Trbovlje v glavnem zmogli pokriti vse potrebe porabnikov. Tudi cena energije TE Sošanj je razmeroma ugodna. Proizvodnja dveh milijard bomo dosegli okoli 20. tega meseca, kar bo pomemben uspeh naših delovnih kolektivov.

Poraba se je zvišala pri vseh kategorijah, posebno pa pri široki potrošnji, elektrokemiji in elektrometallurgiji. V gospodinjstvu se je zvišala poraba za okoli 20 odstotkov nasproti porabi v lanskem letu. Manj je napredovala poraba električne energije v kmetijstvu. Kmetijske zadruge, ki v veliki meri lahko vplivajo na večjo porabo električnih strojev in kmetijskih strojev, imajo v tem oziru pred seboj široko polje dela. To kaže tudi, da je dopolnilna elektrifikacija na vasi za omogočanje priključitve motorjev pomankljiva. Na noben način ne bi želeli ovirati razvoja uporabe električne energije v gospodinjstvu. Ker je razmeroma poceni, je praktična in higienska, dela pa nam skrbi sledenje vprašanje: z industrijo imamo dobro povezavo ter delamo vse v skladu z možnostmi, medtem ko smo nasproti široki porabi brez moči. Zato želimo, da bi se v naših največjih centrih, Ljubljani, Mariboru in Celju uporabljale naprave, ki bodo z enega mesta skrbele za vključevanje termičnih aparatov, kot so na primer boilerji, in to v času, ko bo energijsko stanje za to najprikladnejše, na primer ponoči, ne pa ob času konic, to je dnevnih največjih obremenitev. Na ta način si bomo prihranili učinek kar precej večke elektrarne. V mnogih mestih imajo urejen tak način vključevanja. To bo važno glede na vedno večjo porabo električne energije v gospodinjstvu. Leta 1951 je znašala še 75,2 milijonov kWh, lani že 187,7 milijonov, letos računamo z 225 milijoni kWh, leta 1961 pa s 460 milijoni kWh.

Iskoristili bomo vsako priložnost, da porabnike poučimo o najekonomičnejšem načinu porabe električne energije. Izdajamo časopis »Dom in elektrika«, brošure, plakate, izdelujemo filme, pripravljamo predavanja, sploh nesa distribucijska podjetja storijo vse, kar je v njihovi moči.

Iskoristili bomo vsako priložnost, da porabnike poučimo o najekonomičnejšem načinu porabe električne energije. Izdajamo časopis »Dom in elektrika«, brošure, plakate, izdelujemo filme, pripravljamo predavanja, sploh nesa distribucijska podjetja storijo vse, kar je v njihovi moči.

Iskoristili bomo vsako priložnost, da porabnike poučimo o najekonomičnejšem načinu porabe električne energije. Izdajamo časopis »Dom in elektrika«, brošure, plakate, izdelujemo filme, pripravljamo predavanja, sploh nesa distribucijska podjetja storijo vse, kar je v njihovi moči.

Iskoristili bomo vsako priložnost, da porabnike poučimo o najekonomičnejšem načinu porabe električne energije. Izdajamo časopis »Dom in elektrika«, brošure, plakate, izdelujemo filme, pripravljamo predavanja, sploh nesa distribucijska podjetja storijo vse, kar je v njihovi moči.

RAZDELITEV SKUPNIH DOHODKOV V ELEKTROGOSPODARSTVU

BEOGRAD, 13. dec. — Zvezni izvršni svet je sprejel odlok o razdelitvi skupnih dohodkov v elektrogospodarskih podjetjih za leto 1957. Skupni dohodek elektrogospodarskih podjetij v tem letu bodo razdelili po splošnih predpisih, ki regulirajo to pa-nogo gospodarstva in sicer tako, da elektrogospodarska podjetja ne bodo plačala zveznega davka na dobiček.

Za elektrogospodarska podjetja ne bodo veljali letos predpisi o posebni udeležbi pri dobičku, ker je uporaba teh določil na podlagi primerjav dohodka iz leta 1957 in 1956 nerealna. Ta sklep je sprejel z delno zakasnitvijo zaradi tega, ker je šele sedaj urejeno vprašanje pridelanja sredstev med aktivnimi in pasivnimi elektrogospodarskimi skupnostmi. Toda, ker so to vprašanje rešili same skupnosti s ceno električne energije, ki jo med se-

drugo fazo TE Sošanj se pripravljajo predvsem nabava opreme. Vsekakor želimo, ker gre za generator 65 megavatov, da bi bil ta stroj zanesljiv, kajti nezanesljivih imamo že dovolj.

Pred kratkim smo dali v obratovanje transformatorsko postajo Divača, ki ima velik pomen za zagotovitev preskrbe z električno energijo tega področja, predvsem pa Koprškega. Ni se določeno, kje bomo nabavili generator za tretji agregat HE Mariborski otok, turbinno pa že imamo. V izgradnji je daljnovod 110 kV Divača — Crni Kal. Začasno bo obratoval z napetostjo 50 kV. Glede na transformatorske postaje srednje napetosti moramo predvsem omeniti postaje v Idriji, na Jesenicah in v Trbovljah. To so trije objekti, ki bodo zboljšali stanje na tem področju, vendar smatram, da gre ta izgradnja veliko prepočasni, ker moramo graditi z lastnimi sredstvi. V industrijskih središčih bo sploh treba v veliki meri graditi dopolnilne transformatorske postaje. Pripravljamo graditve novega daljnovoda Brestanica- Novo mesto, ki bo rešil energoski problematika Dolenjske. Brez tega daljnovoda sploh ni mogoče dvigniti in pospešiti industrijskega razvoja Dolenjske. Mnoge težave imamo z nabavo transformatorjev, kar nam povzroča precejšnje skrbi, ker nimamo potrebnih rezerv. Imamo naročen potujoči transformator, to je transformator na kolesih, ki ga bomo postavili tja, kjer bo sila največja. Transformatorji tovarne »Rade Končar« so dobri, na žalost pa je tovarna preobremenjena z delom. V Sloveniji imamo z izdelki tovarne »Litostroj« in »Rade Končar« dovolj izkušenj, ter nimamo nobene potrebe dobivati opremo, ki jo izdelujeta ti dve domači tovarni, od drugega. Zeleni bi samo skrajšanje dobavnih rokov, kajti sami želimo za vsako ceno držati roke pri gradnji naših novih elektroenergetskih objektov, pri HE Ožbalj itd.

Studije in raziskave za hidroelektrarne in daljnovode se nadaljujejo predvsem za akumulacijske elektrarne in za spodnjo Dravo. Prva elektrarna, ki pride na Dravo v poštev, je elektrarna Hajdoše. Seveda pa ne smemo prezreti Save, ki kot energetska žila poteka po sredni naši republiki, ter na gradnjo elektrarn na tej reki, ki so tehnično in ekonomsko upravičene. Graditev elektrarn v Savski dolini bo prispevala tudi k ureditvi regulacije cest. Mostov itd. V vseh poročjih se vršijo me-

studije in raziskave za hidroelektrarne in daljnovode se nadaljujejo predvsem za akumulacijske elektrarne in za spodnjo Dravo. Prva elektrarna, ki pride na Dravo v poštev, je elektrarna Hajdoše. Seveda pa ne smemo prezreti Save, ki kot energetska žila poteka po sredni naši republiki, ter na gradnjo elektrarn na tej reki, ki so tehnično in ekonomsko upravičene. Graditev elektrarn v Savski dolini bo prispevala tudi k ureditvi regulacije cest. Mostov itd. V vseh poročjih se vršijo me-

studije in raziskave za hidroelektrarne in daljnovode se nadaljujejo predvsem za akumulacijske elektrarne in za spodnjo Dravo. Prva elektrarna, ki pride na Dravo v poštev, je elektrarna Hajdoše. Seveda pa ne smemo prezreti Save, ki kot energetska žila poteka po sredni naši republiki, ter na gradnjo elektrarn na tej reki, ki so tehnično in ekonomsko upravičene. Graditev elektrarn v Savski dolini bo prispevala tudi k ureditvi regulacije cest. Mostov itd. V vseh poročjih se vršijo me-

Več možnosti in več odgovornosti

(Nadaljevanje s 1. strani) di predpisovanje organizacije dela v njih pa bo treba določiti s skupnim dogovorom. V splošnem delu novega zakona o pristojnosti ljudskih odborov so še določile, ki urejajo delo sodnikov za prekrške in pa določile o dopuščanju možnosti za osnovanje občinskega javnega pravobranilstva.

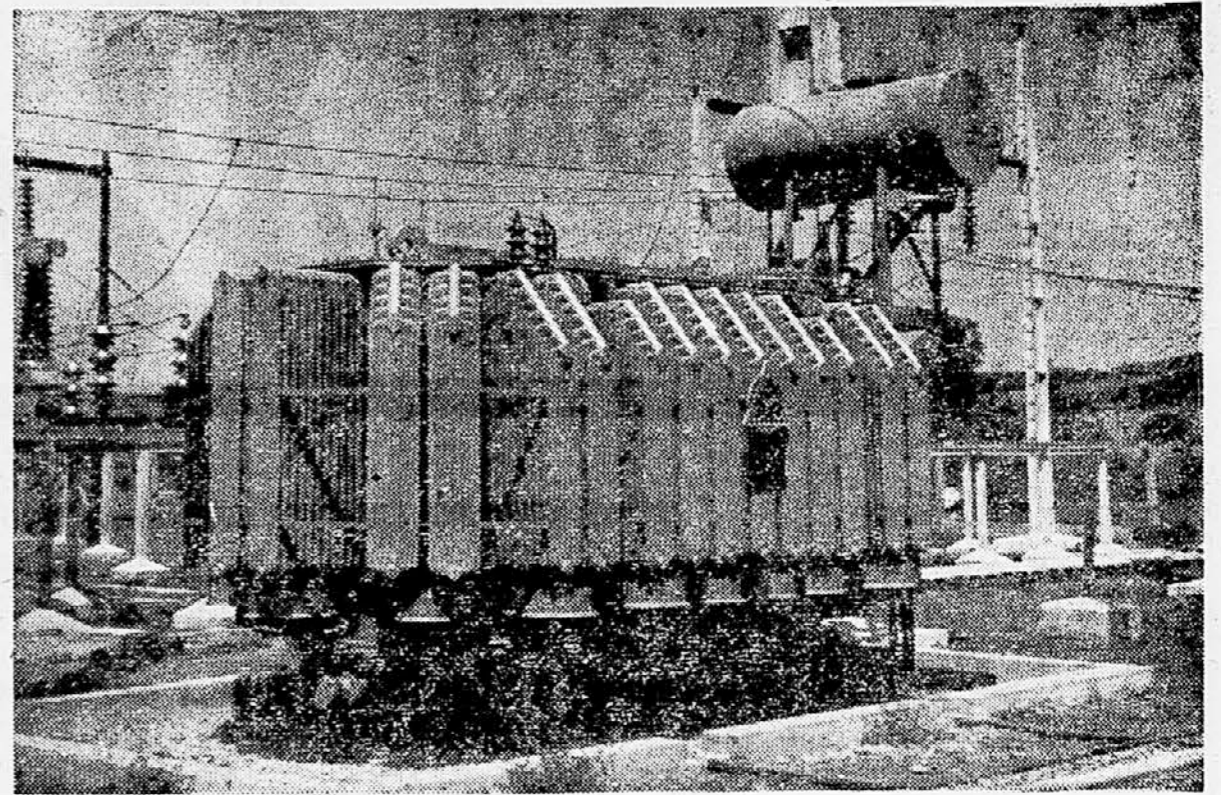
V posebnem delu novega zakona je Zvezna ljudska skupščina določila ločeno za občinske in okrajne ljudske odbore zadeve, ki so v pristojnosti prvih oziroma drugih. Te zadeve so z področja gospodarstva, komunalnih zadev in gradbeništva, ljud. zdravja, socialnega skrbstva, delovnih odnosov, prosvete in

ritve, proučujejo geološka in hidrološka vprašanja. Za vsak objekt je potrebno izdelati več variant, da bi lahko izbrali najboljše in najcenejšo. Od akumulacijskih elektrarn proučujemo Lobjnico, Osp in Idrijo.

Proučuje se tudi postavitev daljnovoda z napetostjo 220 kV, ki bo povezoval Slovenijo z ostalim delom države. Smatramo, da bi bilo najsmotrnejše, če bi potekal od Zagreba do transformatorske postaje Kidričevo, od tod pa eventualno v Avstrijo. Smatramo za potrebno povezati Kidričevo s tem daljnovodom, ker ima največjo porabo električne energije.

Znano je, da se že dalj časa pripravljajo zakon o organizaciji elektrogospodarstva. Kakšna stališča prevladujejo v elektrogospodarskih krogih glede bodoče organizacije elektrogospodarskih podjetij?

Kar se tiče priprave zakona o organizaciji elektrogospodarstva, nas samo veseli, da se z zakonom ustali oblika organizacije elektrogospodarstva in zagotovi mirno konstruktivno delo elektrogospodarstva. Vendar bi želeli, da distribucijska podjetja ostanje zastopana v upravnem odboru elektrogospodarske skupnosti kot polnopravni člani. Čeprav se približajo kot taka komunam, morajo iz tehničnih razlogov ostati povezana z elektrarnami, kajti moramo biti jasno, da bo izkoriščanje strojev popolno samo v tesni povezavi z distribucijskimi podjetji. Želimo tudi, da zakon primerno reši vprašanje obračunavanja vseh konuzmentov na določenem področju distribucijskega podjetja, ne pa da se veledodni loči od distribucije ter ostane komunam golo omrežje, ki bo komunam samo v breme. S tem komunam ne bi prav nič pomagali, podvojili bi se samo posli, ker bi dobili dva distributerja, kar je nepravilno. Mislim, da bo ogromno doseženo, če bo distribucija, finančno decentralizirana, ostala glede omrežja povezana s skupnostjo kot njen polnopraven član. Kajti v skupnosti se rešuje tudi perspektivna elektrifikacija, študije in projekti, tu se nahaja dispečerstvo in drugo. Pri tako razvitom omrežju kot ga imamo danes v Sloveniji, nima smisla izdvajati omrežja višje napetosti v posebno podjetje, ker bi se s tem stroški samo zvišali in električna energija postala dražja. Nekaj drugega je izdvajati prenosno omrežje tam, kjer distribucija še ni razvita, kakor na primer daljnovod Jajce-Zagreb.

Novo transformatorska postaja v Divači

PRED OBČNIM ZBOROM TURISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE

Napredek našega turizma

Turistična zveza Slovenije bo jutri, 15. decembra, na petem običnem zboru podala obračun svojega dela v zadnjih treh letih. Če v zgoščenih obriših označimo razvoj turističnega prometa v tem razdobju, bomo videli, da je bil ta najbolj zadovoljiv v letu 1955. V tem letu je namreč obiskalo naša prelepa kraja okrog 500.000 turistov s skoraj 1.500.000 nočnimi. Naslednje leto takih zavidnih uspehov ni bilo. Zaradi pomanjkljivosti in zakasnelih priprav in delno tudi zaradi novih prijemov v naši gospodarstvi politiki, je turistični promet leta 1956 padel za skoraj 10 odstotkov. Očitne napake je turistična zveza kmalu odpravila. Za letošnje sezono se je pravočasno in — lahko trdimo — tudi zelo dobro pripravila. Uspehi tega prizadevanja so letošnji turistični promet približali tisti višini, ki je bila zabeležena v letu 1955.

V triletnem razvoju je zlasti razveseljivo dejstvo, da je močno napredoval predvsem domači turizem. Vedno več delovnih ljudi se vključuje v turizem, kar je pripisati prizadevanju krajevnih turističnih organizacij, njihovega sodelovanju z delovnimi kolektivi, ki nenehno skrbijo, da se njihovi člani vedno bolj zanimajo za obiske in ogledne raznih turističnih krajev. V zadnjih treh letih se je povečala tudi povprečna doba bi-

vanja domačih in tujih gostov v slovenskih letoviščih. Vedno večji je tudi priliv deviz, in kar je še posebno omembe vredno, opazen je velik napredek turizma v Slovenski Istri, in večje število gostov v skoraj vseh zdraviliških krajih.

Turistična zveza Slovenije je v triletnem razdobju močno okrepla tudi svoje organizacijske v vsej Sloveniji je zdaj že 110 turističnih društev, v katerih je vključenih 14.617 ljudi. Narasča tudi število opeševalnih društev, ki čedalje bolj skrbijo za estetski videz svojih krajev. Največ turističnih društev je v okraju Kranj, in sicer 28, sledita okrajja Ljubljana in Celje, ki imata po 18 društev, zatem Maribor s 13 društev in Gorica, ki ima 12 turističnih društev, ostali okrajji pa imajo od 6 do 9 turističnih društev.

Kljub naraščajočemu številu turističnih društev let-tes še vedno ni dovolj. Primanjkuje jih posebno v manjših krajih, ki so tudi turistični in v katerih jih bo treba čimprej ustanoviti. Najboljše uspehe so dosegla tista turistična društva, ki so si znala utrditi sodelovanje z gospodarskimi in družbenimi organizacijami ter občinskimi ljudskimi odbori. Načrtno skupno prizadevanje za pospeševanje turizma je pripomoglo, da so si ta turistična društva že pridobila veljavo kot organi družbenega upravljanja in družbene kontrole na področju turizma.

Skladno s krepitvijo okrajev in komunalnega sistema so začele nekdanje regionalne stalne turistične konference preraščati v okrajne turistične podzveze. Te imajo bolj široko in samostojno področje dela, kar nedvomno zagotavlja še večje povečanje turizma na posameznih področjih. V sorazmerno kratkem času so dosegle okrajne turistične podzveze velike uspehe, posebno pri krepitvi krajev-

nih turističnih organizacij in v skupnih akcijah za turistično propagando in informacijsko službo.

Celotni sistem organizacije turizma so smiselno izpopolnili tudi turistični sveti pri občinskih in okrajnih ljudskih odbori, ki so jih začeli pred nekaj meseci ustanavljati. Ko se bodo sveti končno utrdili, bodo v prihodnje imeli lahko pomembno vlogo kot posvetovalni organi ljudske oblasti in kot pobudniki za učinkovito in pravilno politiko v našem turizmu. Da bi kar najbolje reševali probleme našega turizma, je bil pred nedavnim tudi ustanovljen pri izvršnem svetu strokovni svet za turizem, pri sekretariatu izvršnega sveta za blagovni promet pa odtok za turizem in gostinstvo, ki je že odločno posegel v pomembna turistična dogajanja in ki bo tudi vnaprej zagotovil turističnemu delovanju v Sloveniji čvrsto zakonodajno osnovo, spremljal in usmerjal delovanje bistih republiških gospodarskih in družbenih organizacij, ki delajo v turizmu itd.

Jutri, ko bo Turistična zveza Slovenije pregledala uspehe svojega dela, bo lahko dala v presoji tudi ugotovitve, da so bila zadnja tri leta polna bogatih izkušenj, ki ji bodo lahko najboljše kažipot v njenem nadaljnjem prizadevanju za še večji vzpon našega turizma.

Romunska trgovinska delegacija na Sejmu radia in telekomunikacij

Ljubljana, 13. dec. — Danes popoldne ob 17. uri si je ogledala IV. mednarodni sejem radia in telekomunikacij romunska trgovinska delegacija, ki se že dlje časa mudi v Jugoslaviji. Za sejem so pokazali veliko zanimanje in si podrobno ogledali razstavljene predmete.

KREDITIRANJE KOOPERACIJE V KMETIJSTVU

Beograd, 13. dec. Glavna zadruga zveza Jugoslavije je predlagala zveznemu izvršnemu svetu sprejem odločbe o kreditiranju kooperacije med kmetijskimi zadrugami in zasebnimi proizvajalci. Ta predlog določa tudi ureditev kreditiranja zasebnih proizvajalcev, katerim naj bi kreditirale kmetijske zadruge. Glavna zadruga zveza predlaga, naj bi dajale banke in zadrugne hranilnice kredite kmetijskim zadrugam za nakup reprodukcijskega materiala (semen, umetni gnolji, sredstva za zaščito rastlin in živine, živinsko krmo in podobno), za nabavo pogonskega materiala kakor tudi za povračilo uslug pri obdelavi zemlje in kritje ostalih stroškov. Poleg tega je predlagala, naj bi kmetijske zadruge lahko uporabljale tudi kredite za ureditev dolgoletnih

nasadov in za nabavo plemenske živine. Enoletni krediti naj bi se dajali za gojitve enoletnih kultur, ja ureditev dolgoletnih nasadov in nabavo plemenske živine na največ za dobo 10 let. Kmetijske zadruge naj bi dajale kredite tudi svojim članom in drugim zasebnim proizvajalcem za plačevanje uslug, kupovanje gradbenega materiala, materiala za kalkifikacijo zemljišča in plemensko živino. Zasebnim proizvajalcem naj bi dajale banke kredite neposredno ali pa samo na predlog kmetijskih zadrug.

Šesti agregat hidrocentrale v Jablani

Jablanska-Sarajevo, 13. dec. — Montaža zadnjega, to je šestega agregata hidrocentrale v Jablani, je končana. V kratkem pričakujejo tudi transformator iz tovarne »Rade Končar«, ki bi ga morali dobiti že konec avgusta. Glavni del transformatorja je težak 60 ton. Transformator bodo montirali okrog 15 dni. Pričakujejo, da bo začel poskusno obratovati zadnji agregat te centrale januarja prihodnjega leta. Hidrocentrala v Jablani bo dajala s svojimi 6 agregati na leto 720 milijonov kilovatinih ur električne energije. Vsi agregati za to centralo so bili izdelani doma, prav tako tudi 5 turbin in 5 transformatorjev.

Hidrocentrala v Jablani je svoj letošnji proizvodni plan že izpolnila. Dolej je dala 427 milijonov kilovatinih ur, medtem ko jih je imela planiranih 373.

Plenum sindikata tekstilcev

BEOGRAD, 13. dec. — V Beogradu se je danes začel dvodnevni plenum centralnega odbora sindikata delavcev in uslužbenecv tekstilne in usnjaške industrije ter industrijske gume.

OBVESTILO

nosilec »Partizanske spomenice 1941«

V teku leta 1958 in 1959 bodo zamenjane knjižice nosilcev »Partizanske spomenice 1941«.

V zvezi s tem je vsak nosilec spomenice dolžan, da ob priliki izplačila denarnega prispevka na račun letnega odnora v letu 1958 izroči banki, kjer bo denar dvignil, fotografijo v velikosti 4x6 centimetrov.

Brez izročitve fotografije banki državni sekretariat za narodno obrambo ne bo mogel zamenjati starih knjižic. V skladu s tem tudi banka ne bo mogla izplačevati denarnih prispevkov na račun letnega odnora v prihodnjih letih.

Furlanski umetniki pri nas

Ljubljana, 13. dec. V Jakopičevem paviljonu so nočoj odprli razstavo osmih furlanskih umetnikov. Izbor del je pripravila Galerija dell Girasole iz Udina. Razstava pomeni pomemben korak naprej pri nadaljnji vzajemni kulturni izmenjavi med Jugoslavijo in Italijo. Ob otvoritvi, ki se je udeležilo veliko število občinstva, zlasti javnih in kulturnih delavcev, sta spregovorila ravnatelj Moderna galerije Zoran Kržišnik

in furlanski slikar Giuseppe Zigaina.

K otvoritvi razstave je prišlo iz Italije kar 5 razstaviljavcev, znani grafik Tranquillo Marangoni ter slikarji Fred Pittino, Giuseppe Zigaina, Carlo Ciussi in Enrico de Cilla. Skupno z zastopniki tržiškega radia, televizije in tiska ter našimi novinarji so se udeležili že pred otvoritvijo zaključnega prijateljskega razgovora, v katerem so poudarili svojo željo po okre-

pitvi vzajemnih stikov med slovenskimi in furlanskimi umetniki.

Zlasti žalostno dejstvo vojne, je med drugim ugotovil slikar Zigaina, je ustvarilo v Furlaniji nek nov element in poudarilo potrebo po stikih med različnimi ljudmi in različnimi narodi. Ugotovil je, da so se mnogi furlanski borci borili skupno z jugoslovanskimi partizani in da je ostalo bratstvo interesov in idealov vse do danes, ne glede na te ali one razlike. Zdej bi furlanski umetniki znova radi obnovili in še povečali te stike. Pri tem je pozneje predlagal vrsto konkretnih razstavnih izmenjav in osebnih obiskov med Slovenijo in Furlanijo.

Grafik Marangoni, ki bo imel, kot je napovedal prof. Božidar Jakac, večjo retrospektivno razstavo v Ljubljani, je to zamisel v celoti podprl. »Ze samo zaradi tega, ker smo umetniki, moramo vztrajati skupaj in pomagati pri oblikovanju boljšega sveta.«

Tudi slikarja Pittino in Ciussi sta izrazila iste želje in pričakovali je, da bo prišlo v bodočnosti verjetno do ureditve nekaterih posameznih in zaključnih slovenske umetnostne razstave v Udinah, podobno, kot so imeli tamkaj pred kratkim razstavo koroški umetniki. bp

Izšla je brošura

»ZAKON O POKOJNINSKEM ZAVAROVANJU«

Dobite jo pri »Slovenskem poročevalcu« v Ljubljani, Titova cesta 5 in Tomšičeva 1 ter pri vseh podružnicah »Slovenskega poročevalca« v Sloveniji.

Cena brošuri je 20 dinarjev.

Naročnike prosimo, da naročilo prilože 30 din v znakmah, nakar jim bomo brošuro poslali po pošti.

ČASOPISNO PODJETJE

»SLOVENSKI POROČEVALEC« V LJUBLJANI

Oh robu dogodkov

Grška zmaga

Grčija je poželja zmago; njena resolucija o ciprskem vprašanju je v političnem odboru Generalne skupščine dobila večino glasov; s tem je odpadla prva ovira in vse kaže, da bo isto stališče zavzela tudi Generalna skupščina.

Lahko rečemo, da je bilo ciprsko vprašanje — mimo alžirskega — med najbolj kočljivimi zadevami, s katerimi so se morali na letošnjem zasedanju Generalne skupščine ukvarjati delegati 82 držav.

To vprašanje je bilo zlasti kočljivo za enotnost zahodnih držav in s tem za soglasje znotraj Severnoatlantskega pakta. Zato je tudi »New York Times« zapisal, da »gre za nesrečno razpravo, ki samo še bolj poveča napetost znotraj NATO...«

Ker se je večina izrekla za grško resolucijo, ki izraža »trdno upanje, da se bodo nadaljevala pogajanja v duhu sodelovanja in da bodo pri tem sodelovali pravice ciprskega prebivalstva do samoodločitve, sta doživeli poraz in Velika Britanija in Turčija, ki sta se odločno upirali taki resoluciji.

Pravzaprav bi morali reči, da so izkušnje za sveske krize prepričale Angleže, da Ciper nima več posebne strateške važnosti, spričo česar je začela britanska vlada tudi iskati nekako rešitev tega vprašanja.

Toda namesto Angležev so se pojavili Turki, zahtevajoč tudi za turško prebivalstvo, ki prebiva na Cipru, enake pravice kot za Grke, se pravi, naj bi tudi turško prebivalstvo došlo pravico do samoodločitve. Prav ta moment je še bolj zaostрил odnose med Turčijo in Grčijo, toda ker so se ZDA umaknile iz ospredja in tako rekoč pustile na cedilo in Britance in Turke, se je tudi precejšen del delegacij v OZN postavil bodisi izrecno na grško stran ali pa so se odločili za »neutralnost«.

Uspesno glasovanje v političnem odboru je naletejo na navdušenje v Atenah, kjer tako vladne politične osebnosti kakor tudi opozicijski politiki poudarjajo grško zmago in s tem tudi zmago ciprskega prebivalstva, ki se že vrsto let bori za svoje pravice, vpirajoč se na britansko kolonializem in njegovim metodam. Ob tej priložnosti so v Atenah izrekli svojo hvalečnost jugoslovanski delegaciji, ki se je zavzela za grško stališče in s tem za pravice ciprskega prebivalstva.

Grčija je sicer zmagala, toda boji na Cipru se nadaljujejo s še hušilo opornostjo kot doslej. Mimo tega pa je sejanje sklepov v Združenih narodih vnesel nov problem za celotno Organizacijo severnoatlantskega pakta; med njenimi članicami ni soglasja: sprti so Grki in Turki, napetost vlada med Atenami in Londonom, zdaj pa še med Washingtonom in Londonom...

Toda konec koncev je to še en nauk ved, da ni mogoče roditi uspešne mednarodne politike, če se ta ali ona vleče sila oprira na svoje kolonialne prednosti. Zlasti pa je ta problem toliko bolj občutljiv, saj gre za Grčijo, ki je evropska država, in za Ciper, ki leži pravzaprav še v Evropi. Če Evropa ne bo znala rešiti »kolonialnega vprašanja«, kako je mogoče pričakovati, da bo ta hud problem sedanosti rešen drugod po svetu?

Glasovanje v političnem odboru pa govori tudi o tem, da so dnevi kronske kolonije na Cipru še šteti; ciprsko prebivalstvo lahko pričakuje, da bo morala Velika Britanija naposled popustiti pred vsu svetovno javnostjo in umakniti svoje vojake s tega otoka...-sie

Evropski svet brez političnih listov

Pariz, 13. dec. (Reuter) Članice evropskega sveta Avstrija, Belgija, Francija, Zahodna Nemčija, Italija, Luksemburg in Grčija so danes podpisale sporazum o ukinutju političnih listov za potovanje državljanov ene države v drugo. Te države so Norveška, Švedska, Danska ter Turčija so podpisale med seboj konvencijo o ekstradiiciji, kar naj bi znižalo število zločinov v Zahodni Evropi.

Še orožje za Tunis

Washington, 13. dec. (AP) Ameriško ministrstvo za zunanje zadeve je sporočilo, da egiptovske dobave orožja Tuniziji ne bodo vplivale na morebitne nove dobave zahodnega orožja Tuniziji. Zastopnik za tisk Lincoln Wright je dejal, da je Tunizija po mnenju ZDA svobodna in neodvisna država in ZDA tega svojega stališča ne bodo spremenile.

Ministri se zbirajo

Dulles se je včeraj popoldne sestal s Spaakom, Gaillardom in Pineaujem — Vojne ladje so razmeščene na Atlantiku, da bi varovale pot, po kateri bo letelo Eisenhowerjevo letalo — V Moskvi so objavili tudi vsebino pisma, ki so jih poslali vsem članicam OZN in Švici

PARIZ, 13. dec. (Reuter). Danes je v Parizu prispel ameriški minister za zunanje zadeve Dulles. Popoldne se je srečal s Paulom Henryjem Spaakom, Felixom Gaillardom in Christianom Pineaujem. Prihajajo tudi delegati ostalih držav. Ameriški obrambni minister McElroy je prispel sinoči iz Frankfurt, zahodnonemški minister Von Brentano se je pripeljal v spremstvu državnega sekretarja in več članov vlade. Iz Ankare je prispel turški minister za zunanje zadeve Zorlu, predsednik vlade Menderes pa bo prispel v Pariz v soboto popoldne.

Sinoči je iz pristanišča Portsmouth odplul britanski rušilec »Andontit« in se pridružil ameriškim bojnim ladjam. Zastopnik britanske admiraltete je izjavil, da bo rušilec »Andontit« z drugimi bojnimi ladjami kriziral po Atlantskem oceanu v smeri proti ameriškega predsednika Eisenhowerja, ki bo na zasedanje NATO potoval z letalom.

Francoski senat je sprejel resolucijo, ki zahteva od vlade, da ne sprejme nikakih obveznosti za graditev vojaških naprav na francoskem ozemlju brez prejšnjega pooblastila parlamenta. Resolucija je bila sprejeta z 274 glasovi proti 14. Med zunanje-politično debato v senatu je obrambni minister Chaban-Delmas izjavil, da Francija ne bo nikakih razgovorov o zgraditvi naprav za pošiljanje raket na njenem ozemlju.

Britanski parlament je v načelu odobril zakonski načrt, ki pooblašča vlado, da sme nekatero podatke o obrambnih raziskovanjih in proizvodnji izročiti zavestnikom.

Današnji »Washington Post« piše, da bi morale ZDA sprejeti sovjetski predlog o ustavitvi jedrskih poskusov in privoliti na sestanek šefov vlad veselih. Čeprav je zadnje pismo Bulgarije predsedniku Eisenhowerju napad na sestanek NATO, piše časopis, je vedarle kratki prepričljiva ponudba za bližanje odnosov med Vzhodom in Zahodom.

Sovjetska časopisna agencija TASS je objavila sporočilo, da je sovjetska vlada poslala vladam držav članic OZN noto, v kateri je opozorila na naraščajočo nevarnost atomske vojne. Noto je poslala tudi Švici, ki ni članica OZN. V noti je opo-

retila, da nameravajo na zasedanju sveta atlantskega pakta v Parizu sprejeti korake za povečanje oboroževalne tekme ter izdelati nove vojaške in strateške načrte za široko uporabo atomskega in vodikovnega orožja. Namerna ZDA in Velike Britanije, da bi povežale vojaške in politične bloke NATO, SEATO in bagdadskega pakta, vzbujajo veliko zaskrbljenost, ker bi taka zveza omajala same temelje OZN, ki v tem primeru ne bi mogla zavzeti neodvisnega stališča. Sovjetska vlada opozarja, da bi bilo nevarno slepiti, če bi mislili, da bi se vojna, če bi se začela, mogla omejiti samo na eno področje.

Sovjetska vlada meni, je rečeno dalje v noti, da je treba nepreklicno priznati sedanji položaj na svetu — se pravi obstoj kapitalističnih in socialističnih držav, hkrati pa v interesu miru izvajati načelo miroljubne koeksistence vseh držav. Nujno se je treba odredi uporabi sile kot sredstva za reševanje važnih svetovnih problemov, končati oboroževalno tekmo, nehati s poskusnimi atomskimi eksplozijami in uvesti ustrezno mednarodno nadzorstvo. Organizaciji NATO in varšavski pakt morata skleniti sporazum o nenapadnosti, v Evropi pa je treba uvesti področje brez atomske oborožitve. Na Srednjem vzhodu bi morale vse vesile spostovati načelo nevmešavanja v notranje zadeve držav tega področja. Hkrati bi morali sklicati konferenco najvišjih predstavnikov kapitalističnih in socialističnih držav. Če bi sprejeli te predloge, bi se po mnenju sovjetske vlade korenito zboljšalo mednarodno ozračje.

Atene zadovoljne

Grški krogi z zadovoljstvom ugotavljajo, da je bilo to pot glasovanje v političnem odboru za Grčijo mnogo bolj ugodno — Atentati na ameriške ustanove v Grčiji

ATENE, 13. dec. (Tanjug). Politični krogi grške vlade so davi izrazili zadovoljstvo, ker je bil v političnem odboru OZN sprejet predlog grške resolucije o ciprskem problemu. Poudarjajo zlasti dejstvo, da je bilo v Združenih narodih prvič uradno osvojevano načelo samoodločbe kot odločilna prvina v reševanju ciprskega vprašanja.

Razen tega grški krogi z zadovoljstvom ugotavljajo, da je bilo to pot glasovanje v političnem odboru za Grčijo mnogo bolj ugodno kot prej. Pričakujevali so, da bo proti Grčiji glasovalo 25 držav, v resnici pa je to storilo samo 20 držav članic. Zato upajo, da bo ciprski problem rešen s posredovanjem OZN. Zategadelj z zanimanjem pričakujejo izid glasovanja o

imenovani resolucij v Generalni skupščini.

Atene, 13. dec. (Reuter). Danes dopoldne sta v bližini ameriškega letalskega oporišča Elinikon, jugovzhodno od Aten eksplodirali dve bombi. Ena se je razletela blizu elektrarne centralne letališča, druga pa bliže postopila urada za telekomunikacije. Skodo cenijo na 15.000 dolarjev. Štirje ameriški piloti in en grški stražar so lahko ranjeni. Sinoči je za eksplodirala bomba v poslopiju ameriškega informacijskega središča v Atenah. Požar, ki je nastal po eksploziji, je uničil čitalnico, steklo na izlozbi pa je popolnoma razbito.

Grška policija je ojačala straže pred vsemi britanskimi, ameriškim in turškimi poslopiji v Atenah in Solunu. Takoj po eksploziji je uvedla preiskavo. Policijski organi nečesto dani nikakih pojasnil o eksplozijah, opazovali pa domnevajo, da so jih povzročili pristaši gibanja za priključitev Cipra Grčiji iz protesta proti ameriškega stališču v Združenih narodih do ciprskega vprašanja.

PRVA VESOLJSKA LADJA BO SOVJETSKA?

Moskva, 13. dec. (AFP) Predsednik parlamentarne komisije astronavičnega sveta sovjetske akademije znanosti Barabačev je dejal, da bo prva vesoljska ladja sovjetska in da bo potovanje na mesec izvedeno v nekaj letih. V članku, ki ga je objavil v »Ukrajinski pravdi«, piše Barabačev, da potovanje na Mars ne more biti izvedeno prej kot v 15 ali 17 letih, se pravi šele takrat, ko bo razdalja med zemljo in

Marsom najmanjša. Ustanoviti bi morali planetarne in medplanetarne institute, bi ki proučevali vprašanja kozmičnih povelov.

Akademik Barabačev poudarja tudi, da bi bilo zelo koristno, če bi izstrelili en satelit v višino 35.000 kilometrov. Tedaj bi se satelit zvrtil okrog zemlje v 24 urah, kar bi praktično pomenilo, da bi bil vedno na isti točki v razmerju do zemlje.

Marsom najmanjša. Ustanoviti bi morali planetarne in medplanetarne institute, bi ki proučevali vprašanja kozmičnih povelov.

Akademik Barabačev poudarja tudi, da bi bilo zelo koristno, če bi izstrelili en satelit v višino 35.000 kilometrov. Tedaj bi se satelit zvrtil okrog zemlje v 24 urah, kar bi praktično pomenilo, da bi bil vedno na isti točki v razmerju do zemlje.

OB ZASEDANJU MINISTRSKIH PREDSEDNIKOV ČLANIC NATO Kje je ravnotežje?

Evropa danes spreminja člo veka, ki stoji med dvema sesal-kama. Obe ata močni in obe ga vlečeta na svojo stran. Ena ga je že zagrabila za lase, druga za nože, žrtve pa bi se rada izmuznila.

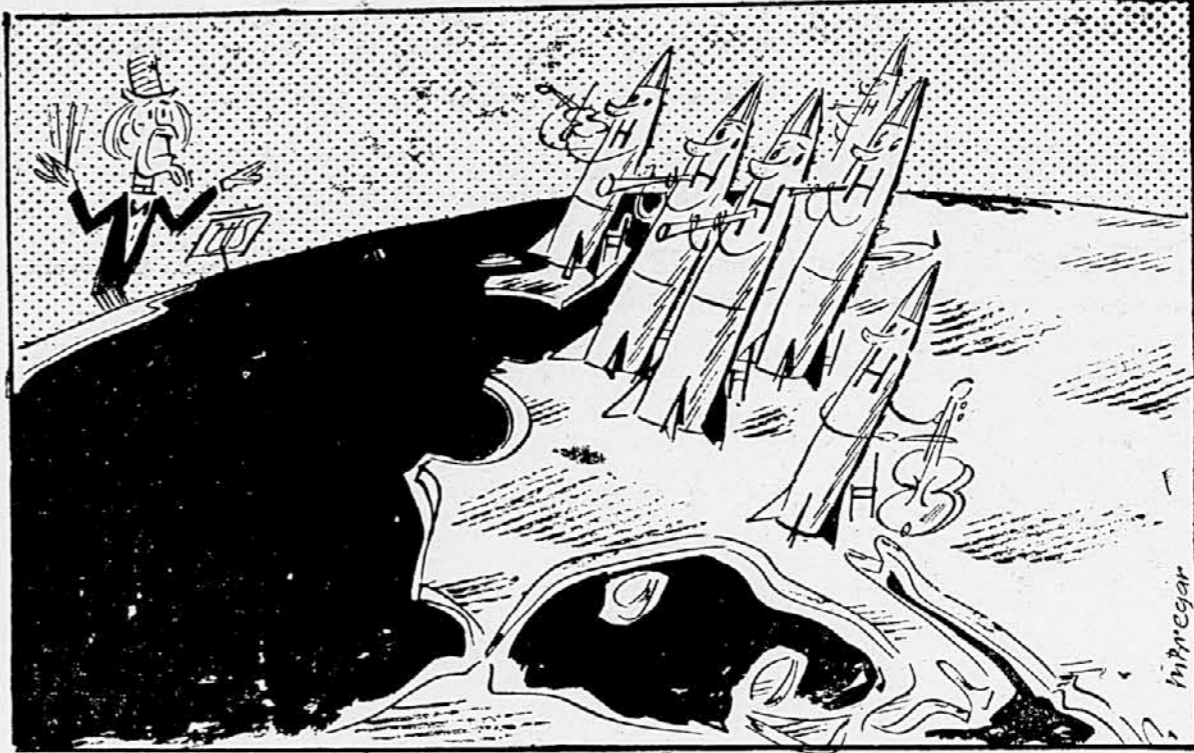
Ze dolgo je znano in drži, da se vesile držijo načela izenačevanja ali uravnoteženja sil. Kadar koli se to ravnotežje poruši, se zgodijo nepredvidene reči. Tisti, ki čuti, da se je ravnotežje nagnilo v korist naprotniku, bo začel naglo ukrepati, ne samo da bi to ravnotežje povrnil, ampak da bi ga spet nagnil sebi v korist. Ta gugalnica bi se seveda lahko nihala v neskočnost, ko ne bi neke obstajala točka zasedanja, ob kateri bi vse to izenačevanje lahko postalo smrtno nevarno za človeštvo.

Zdaj je nastopil tak čas, ko so ZDA prepričane, da se je tehnična močno nagnila Rusom v korist. Ne gre samo za oba spulnika in za sovjetsko medicinsko raketo, gre tudi za druga področja oboroževanja.

Pododbor ameriškega senata za pripravljenost je tri dni razpravljal za zaprtimi vrati o ameriški in sovjetski vojni morši. Člani pododpora so poslušali mnenja načelnika ameriške kontraoboroževalne službe Alena Dullesa in njegovih oficirjev. Baje so senatorji zvedeli, da so »Rusi daleč, daleč naprej v nekaterih tehnikah, da naglo napredujejo v vojaški tehnologiji, da jim ne delajo skrbi proračuni, delavci ali znanstveniki. Baje so Rusi izdelali že tudi kake štiri podmornice, ki so sposobne izstreliti raketa z jedrskim nabojem od 1.500 kilometrov daleč od obale.« Mimo-grede naj bo povedali, da poročila Alena Dullesa v preteklosti niso bila tako pesimistična, a da mož gre vsekakor vstric s časom, razpoloženjem javnosti in dogodki.

Zaradi takih in podobnih razlogov pa misli Foster Dulles, zunanji minister, doseči ravnotežje tako, da bo potisnil raketne rampe prav do meje vzhodnega bloka. To je baje potrebno vsaj dotle, dokler ZDA ne bodo imele lastnega medicinskega izstrelka.

Razumljivo je, da ti načrti niso všeč marsikateri evropski državi. Danska in Norveška, ki nimata tujih oporišč na svojem ozemlju, sta povedali, da si še najmanj želita raketnih oporišč. Če je namreč z njihovega ozemlja najkrajša pot v erce Sovjetske zveze, je tudi — razumljivo — obratno res. Bonnska vlada je sicer privolila na razmestitev raket na njenem ozemlju, pač pa so socialni demokrat to možnost energično zavrnili in opozorili na nevarnosti, ki jih skriva v sebi. Britanski laburisti se odkrito potegujejo za nevtralniti pas ali »področje zmanjšane napetosti« v Srednji Evropi, ki naj bi blagodejno vplivala na razcefrane živce,

TELEDIRIGIRANI ATLANTSKI ORKESTER — ALI GA BO USELO ORGANIZIRATI?

Napad na Lukacza

Namestnik madžarskega prosvetnega ministra Szigeti je napisal članek, ki obtožuje Lukacza, da je revizionist, da ima protimarksistične nazore, da je imel lani oktobra nepravilno stališče in da širi protileninistične ideje

BUDIMPEŠTA, 13. dec. (Tanjug). Casopis madžarske socialistične delavske partije za teoretična vprašanja »Tarsadalmi Semle« je davi objavil ostro kritiko proti teoretičnim in literarnim pogledom znanega madžarskega pisatelja in teoretika Györgya Lukacza. Članek je podpisal Josef Szigeti, namestnik ministra za prosveto, ki očita Lukaczu revizionizem, protimarksistične nazore, nepravilno stališče v oktobrskih dogodkih in da širi protileninistične ideje.

Josef Szigeti izraža mnenje, da je treba vzrok za Lukaczeve napake iskati v tem, ker je ločil pojem »leninizizem« od pojma »leninske metode« ter dal prednost metodam pred teorijo. Izhajajoč iz tega dejstva, pravi članek, je Lukaczevo stališče s filozofskega stališča nevzdržno. Hkrati opozarja na to, da je Lukacz trdil, da bi po njegovem mnenju »dosledno zagovarjanje

temeljev Leninove teorije pomenilo zanj sektaštvo in dogmatizem. Szigeti osporava tudi tehtnost Lukaczeve logike, rekoč, da je le-ta površna in nima pečata razrednega boja.

»Njegovo stališče, pravi Szigeti dalje v članku, je bilo sorodno stališču tedaj že organizirane skupine Imre Nagya, ki je demokratično zamisel mirne koeksistence neposredno razlagal tako, da velja tudi za razmerje med socialističnimi državami ter osporavala tisti vrhunce, ki ga predstavlja usmerjevalno načelo proletarskega internacionalizma v odnosih med socialističnimi narodi.«

Ko pobija Lukaczeve trditve, da je socialistični realizem v književnosti posledica zlasti administrativnega vmešavanja v umetniška vprašanja, ne pa plod debate o realizmu, izraža Szigeti, sklicujoč se na Josefa Revaša, prepričan, da so se Lukaczeva načela kazala, že prej, v letih 1949-50. Priznati moramo, pravi Szigeti, da je Lukacz ustvaril tudi velike vrednote. Njegove napačne splošne smernice in teoretične napake pa moramo ostreje grajati kot kdajkoli prej ter jih kot protimarksistične in protileninistične odstraniti s poti.

Od našega stalnega dopisnika

VARŠAVA, 13. dec. (Po telefону). Poljski Sejem je danes sprejela ustavo, da bi lahko sprejel zakon o najvišji kontrolni zbornici. Ustava namreč predvidevala, da ima lahko parlament svoj kontrolni organ. Toda orientacija na utrjevanje vloge Sejma, ki je bila poudarjena na VIII. plenumu CK poljske združene delavske partije kot ena bistvenih odlik razvoja socialistične demokracije v Poljski, je zahtevala, da se namesto sedanega vladnega kontrolnega organa, kakršne je bilo dosedanje ministrstvo kontrole, ustanovi kontrolni organ Sejma, ki bo lahko kontroliral vlado in vse organe državne administracije.

Ljudski poslanci vseh političnih strank, ki so danes govorili v Sejmu, so pripisovali velik pomen ustanovitvi takega kontrolnega telesa. Predvsem so poudarjali, da bo delo te kontrolne zbornice doprineslo k utrditvi zakonitosti in zboljšanju dela državnih organov.

V zvezi z razpravo, ki je bila danes v Sejmu, je treba poudariti, da je imenovanje tega organa povezano z določeno, in to zelo staro tradicijo poljskega Sejma. Naveden je bil zanimiv podatek, da je bil prvi organ kontrole državne uprave ustanovljen na Poljskem 1808. leta, ko je bil vpliv idej francoske revolucije zelo močan. To je eden najstarejših organov državne kontrole v Evropi, četudi je bila doba njegovega trajanja kratka. Podoben kontrolni organ je bil vzpostavljen, ko je poljska republika dobila neodvisnost leta 1921. Imel je precej široke pravice, toda v dobi med dvema vojnama je šel politični razvoj Poljske vse bolj v smeri avtokracije in omejevanja vseh pravic. Leta 1949 je bil ustanovljen podoben kontrolni organ kot zakasneli prizvok tako imenovane Male ustave iz leta 1947, toda tudi to je bila formalnost, ki je bila leta 1952 ukinjena. Sedanje formiranje najvišje kontrolne zbornice pomeni nedvomno korak naprej v utrjevanju vloge in avtoritete Sejma. Preko te zbornice, ki od odgovorne edinote Sejmu, bo mogoče kontrolirati vladne in družbene organe, spremljati izvajanje novih zakonov, zasledovati gibanje gospodarskega in družbenega življenja. Kontrola bo usmerjena na glavne probleme v življenju države in predvsem na izvajanje gospodarskih nalog, na državne finance in zaščito zakonitosti.

TELEGRAMI

TEHRAN. — V zahodnem Iranu je bil sinoči močan potres, ki je terjal tri sto človeških žrtev. Več tisoč ljudi je moralo zapustiti domove. Iranska vlada je organizirala prvo pomoč, vendar pa je preskrba otekočena zaradi hudega mraza in snega.

DUNAJ. — V Belgiji je odpravila kitajska gospodarska tehnična delegacija, ki se je nekaj dni mudila v Astirji, kjer si je ogledala več tovarn in podjetij.

DUNAJ. — V zadnjem času so v Avstriji 30 raznih podjetij, ki so kot bivša nemška last po vojni poslala državna last Avstrije, prodali zasebnim lastnikom za 50 milijonov šilingov.

PALESTINA. — Bitru Palerma se je med šolskim poukom podrla stara šolska poslopje, ki je pod seboj pokopalo 50 učencev. Otroke so rešili, ubita pa je učiteljica in neka mati, ki je bila slučajno v šolskih prostorih.

ATENE. — V glavnem mestu Grčije in okolici je bil danes dopoldne hud potres, ki je povzročil prekinitev električnega toka. Skoda se niso ocenili.

NEW DELHI. — Vodja narodne socialistične stranke Indije Ashta Mehta je bil na naknadnih volitvah izvoljen v osrednji indijski parlament. Proti sebi je imel kandidate komunistične in neodvisne stranke.

WASHINGTON. — V ameriški državi Illinois bodo zgradili pospeševalnik za 12,5 milijard dolarjev. Obratovati bo začel v 5 letih.

LOS ANGELES. — Ameriški letalski major Drew je postavil nov svetovni rekord v hitrosti letenja na tleh v letu 1961. Dosegel je hitrost 1935 km na dvomotornem reaktivnem lovskem bombniku.

NEW YORK. — Filipinska vlada je dovolila petrolejski družbi »Standard Vakums«, da sme na otoku Batan zgraditi rafinerijo. Rafinerija bo stala 33,5 milijona dolarjev, zgrajena pa bo do leta 1961.

WASHINGTON. — Sedem ameriških bojnih ladij je v vzhodnem Atlantiku zajel vihar. Rušilec »Manley« je resno poškodovan od udarca velikanskega vala. En član njegove posadke je utonil, trije pa so hudo poškodovani. Boje se, da bi trije rušilci ostali brez goriva, ker se jim ladje z gorivom ne morejo približati.

KAIRO. — Vodja egiptovske delegacije, ki se v Rimu pogaja z britanskimi predstavniki glede odškodnine Veliki Britaniji za zaplenjeno pomorjenje, je odpotoval na posvetovanje v Kairo, prav tako tudi delegat, ki se v Zenevi o istem vprašanju pogaja s francosko delegacijo.

posebno na Zahodu. Z druge strani je poljski zunanji minister Rapacki predlagal isto, ko je dejal, da bi prepovedali razmeščanje raket na ozemlju Poljske, CSR in Vzhodne Nemčije, seveda če se isto zgodi tudi na ozemlju Zvezne republike Nemčije.

Položaj je torej popolnoma jasen, a zato nič manj nevaren. Američane je strah, ker nimajo medicinske rakete. Dokle te ne bodo izdelali, morajo imeti zanj madamestilo: raketna oporišča čim bliže vzhodnemu bloku. Ko pa bodo dobili medicinsko raketo, bo vse v redu. Raketna oporišča bodo umaknili in vzpostavili na svojem ozemlju mnogo bolj zakrita in zakamufilirana izstrelišča medicinskih raket.

Na tako politiko je najbolje odgovoril v zadnjem času bivši ameriški veleposlanik v Moskvi George Kennan v nekaj predavanjih v Angliji. Njegova osnovna teza je, da bo taka politika, kot jo zagovarja in vodi zunanji minister Dulles, oozročila dokončno razkosanje Evrope in obeh Nemčij. Rusom bo onemogočila vojaški umik iz Srednje Evrope, ker se bodo ti čutili vojaško ogrožene in bodo

tudi sami hoteli postavljati raketna oporišča, da bi nevtralizirali oporišča Atlantskega pakta.

Kennan dalje trdi, da je glavno orožje Sovjetske zveze politično, socialno in ideološko. Odkar pa je Amerika odkrila, da so Rusi pred njo v jedrskem tekmovanju, je opustila vsakršne poskus, da bi dosegla sporazum s Sovjetsko zvezo. Zdaj je ves poudarek na paničnih naporih, kako izpopolniti in pomnožiti protiorožja uničenja. In prav to je najhušja zmeta in politično gledano — najtežja nanaka.

Če naj bo zastraševalna moč nekega orožja učinkovita, ni potrebno, da Zahod izdela prav toliko bomb kot Vzhod. Ni potrebno zato, ker je sodobno orožje kvalitativno drugačno od orožja v drugi svetovni vojni. Takrat je bilo še pomembno, ali ima nekdo deset tisoč ali sto tisoč letal, danes je vsem znano, da številno atomskih in volitkovih bomb popolnoma zadostuje za uničenje človekove civilizacije in morda celo njegove vrste. Zato ima George Kennan nedvomno prav, ko trdi, da ni treba, da bi zastraševalno sredstvo postajalo iz leta v leto

bolj strahotno. Zadoštuje, da je ravno prav strahotno. In menda ga ni danes pometnega človeka, ki bi zmanjševal strahotnost tega orožja.

Z drugim besedami: naj bo ena ali druga stran v tem ali onem orožju boljša, vsekakor drži, da sta obe dovolj močni, da drug drugo uničita. Toda očitno ta resnica nikakor ne more prodati do zavesti odgovornih državnikov. Se vedno je treba orožje za orožje vzpostavljati ravnotežje, ki je že tako in tako vzpostavljeno in visi kot Damoklejev meč nad človeštvom. Takša politika lahko dejansko pripelje samo v slepo ulico in naravnati politične pozicije enega in drugega bloka tako toge, da bo postalo sporazumevanje nemogoče, ko se utegne ponuditi priložnost za tako sporazumevanje. Če so evropski državniki pametni, se bodo z vsemi silami borili proti temu, da za vse večne čase prispejejo na neko politiko, ki temelji na lažnem vzpostavljanju ravnotežja. Prav taka politika namreč ruši tisto pravo ravnotežje živcev, razuma in politične gibčnosti, ki so potrebni za sporazumevanje.

Z OBČNEGA ZBORA SINDIKATA LJUBLJANSKIH KLINIK

Skrb za človeka na prvem mestu

Prihodnje leto zagotovljenih 22 stanovanj — Sindikat se premalo uveljavlja v organih družbenega upravljanja

Sindikalna podružnica ljubljanskih kliničnih bolnišnic šteje 2000 članov in je tako ena največjih podružnic zdravstvenih sindikatov Slovenije. Na letnem obnem zboru, ki ga je imela podružnica v sredo zvečer, sta prišli najbolj do izraza dve zadevi: skrb za človeka in kritike glede na nedajavnost organov družbenega upravljanja na nekaterih klinikah in na premajhno uveljavljanje sindikata v teh organih.

Stanovanjsko vprašanje je največja rak-rana, ki že vse po osvoboditvi hudo tare uslužbenec kliničnih bolnišnic, predvsem pa srednji in nižji zdravstveni kader. Dejstvo je namreč, da živi 500 uslužbenec kliničnih bolnišnic v sredo zvečer, v skrajno slabih stanovanjskih razmerah; mnogi izmed njih v kletih, podstrešjih in tudi na pisalnih mizah ter v sobah dežurnih zdravnikov. Upanje, da bo vsaj nekoliko ublažila to skuto stanovanjsko stisko stanovanjska uprava, je splohnelo, ko je ta vrnila vse prošnje z

motivacijo, da mora za stanovanja svojih uslužbencev skrbeti ustanova, v kateri ti delajo. Ljubljanske klinične bolnišnice pa niso gospodarsko podjetje! Fluktuacija zdravstvenih delavcev, ki so nam toliko potrebni, je bila zaradi slabih stanovanjskih razmer vedno večja. Sprito tega se je moral upravni odbor sindikalne podružnice skupaj z upravo klinik resno spoprijeti s tem težkim vprašanjem. Trud ni bil zaman. Uprone zahteve in prikaz dejanskega stanja se pripomogli, da se je letos zadeva premaknila z mrtve točke. Dvanaest let po osvoboditvi je sindikatu uspelo, da bo prihodnje leto za najbolj kritične primere zgrajeno 22 stanovanj. Ta že gradi zavod za stanovanjsko izgradnjo. Kot polog h kupnim pogodbam je za izgradnjo prispeval izvršni svet 10 milijonov. Dvaizdvajset stanovanj je sprito silnih potreb res skromen uspeh, toda uspeh je le.

Na obnem zboru so prisotni zahtevali, da je treba še vna-

prej vložiti vse sile za nadajanje rešitev stanovanjskih razmer kliničnih uslužbencev. To svojo odločno zahtevo so utemeljevali z upravičenim dejstvom, da prispevajo klinične znatna sredstva v stanovanjski fond in da je dokaj težko prizadetu zdravstvenemu kadru pokazati vesel obraz in odprto srce bolnikom.

Kot je bilo že omenjeno, to na obnem zboru mnogo govornikov tudi o delu organov družbenega upravljanja v kliničnih bolnišnicah. Ugotovili so, da upravni odbori posameznih klinik sicer obstajajo, toda le na papirju.

Ljubljanske bolnišnice imajo poleg osrednjega upravnega odbora tudi upravne odbore posameznih klinik. V vseh teh odborih je 135 članov, ki jih je imenoval svet za zdravstvo LRS na predlog posameznih uprav. Pravilno voljeni člani teh organov upravljanja so le notranji člani, ki so jih izvolili na sestankih ali skupščinah sindikata. Na obnem zboru so bili mnenja, da bi bilo prav, če bi tiste člane upravnega odbora, ki so izven kliničnih bolnišnic, volili na skupščinah drugih organizacij, kot na primer SZDL, zavodov za socialno zavarovanje itd. To bi prav gotovo omogočilo boljše delo organov upravljanja na klinikah, povečana pa bi bila tudi družbena kontrola nad uspehi in celotnim delom v bolnišnicah.

Letošnji občni zbor sindikalne podružnice kliničnih bolnišnic je bil zelo ploden. Dal je številne koristne predloge, ki bodo novoizvoljenemu odboru v mnogem pomagali pri njegovem delu. Zal, da ni občemu zboru prisostvoval nihče od predstavnikov osrednjega upravnega odbora, ker bi slišal marksijsko koristnega za izboljšanje dela organov družbenega upravljanja največje zdravstvene organizacije v Sloveniji. E. K.

PREŠERNOVE KNJIGE GREDO NA POT

Te dni je Prešernova družba začela razpošiljati svojim naročnikom po Sloveniji knjižno zbirko za leto 1958. V ekspeiditu v Štepanji vasi so pripravljene grmade knjig — 70.000 izvodov zbirki, ki so jih začeli razpošiljati naročnikom in bralcem. Le-ti jih željno pričakujejo, saj so pred njimi dolgi zimski večeri, tako v kmetijskih hišah in delavskih domovih, med ljudmi po mestih in na deželi, kamor bo knjižna zbirka prinesla prijetno razvedrilo. Letos čakajo naročniki Prešernove družbe na zbirko nekoliko dlje kakor druga leta. Založba je imela to pot namreč precejšnje težave z rokopisi, pa tudi tehnična zastarelost naših tiskarn zavlačuje izide knjig.

Pri založbi tokrat obljubljajo, da je taka zakasnitev letos zadnja. Za zbirko prihodnjega leta so si namreč že zdaj zagotovili vse potrebne rokopise

in ne bo treba čakati, da bi jih avtorji končali.

Letošnja knjižna zbirka Prešernove družbe obsega poleg Koledarja 1958 še štiri redne in dve dodatni knjigi: »Človek in zdravje« ter »Jedilnik za vsak dan«, prva je za doplačilo 50 din, druga pa 130 din.

V redno zbirko spada povest Miška Kranjca »Macesni nad dolino«, v kateri spet pripoveduje o majhnih ljudeh, ki iščejo svoj prostor na soncu. Druga knjiga je povest Ivana Bratka »Temelji človeka« — povest o ljubljani med okupacijo, o njenem osvobodilnem gibanju in o boju proti izdajalcem. Namesto napovedane tretje knjige Jacka Londona povesti »Pred Adamom«, je založila Prešernova družba to pot Branka Čopiča »Doživljanje, Nikoletine Burscač«. Delo je doživelo že v izvirniku velik uspeh in se uvršča med najboljše, kar je bilo pri nas napisano iz teh velikih dni v

NOB. »Pogled v vesoljstvo« dr. Franca Dominka je četrta knjiga letošnje zbirke.

S to knjižno zbirko je tako zaključeno leto delovanja Prešernove družbe, ki si je v tem času že široko odprla pot med slovenske bralce. V tem času je razposlala že blizu dva milijona zbirki, izdala pa razen vsakoletnih koledarjev še 27 knjig. Težišče njenega dela je na poverjenih ljudeh, ki jih ima po vseh krajih Slovenije in so v letih izpolnili veliko nalogo zbiranja naročnikov. Okrog 1500 stalnih poštevnikov je opravilo poštovno delo, saj so morali zbirati naročnike od hiše do hiše. Med temi so najštevilnejši prosvetni delavci, ki jih je okrog 900, manjši pa je odziv za to delo med sindikalnimi podružnicami, med katerimi jih je komaj okrog 400 prevzelo poverjeniške posle, delo, da bi približali dobro in ceneno knjigo delovnemu človeku. Komaj 400, kar je zelo skop sedmina vseh sindikalnih podružnic v Sloveniji, kd obstajajo. Le-te so razpele 21.000 zbirki, vsi ostali poverjeniki pa okrog 44.000. Zanimanje za knjige je med našimi delovnimi ljudmi veliko. Za primer naj navedemo mariborsko MTT, kjer so člani delovnega kolektiva lani kupili za poldrugi milijon dinarjev raznih knjig. Zato bi bila nekako dolžnost sindikalnih podružnic, da pomagajo širiti dobro knjigo med svojimi člani, med drugim tudi knjige Prešernove družbe, ki ne predstavljajo pomembnejšega izdatka.

Knjižni program Prešernove družbe za prihodnje leto obsega poleg Koledarja 1959 Ivana Ribiča povest »Sin«, Honoré de Balzaca delo »El Verdugo«, Toneta Seliskarja »Veliko gala predstav« — mladinsko povest ter poljudnoznanstveno knjigo »Kruh«. Vse to bodo dobili naročniki za članarino 320 dinarjev, za doplačilo 150 dinarjev pa še knjižni »Leop vedanje« ali inž. Milana Ogrina knjigo »Moj vrh«. Knjige lahko dobe naročniki tudi vezane v polplatno in tiskane na boljšem papirju za doplačilo 100 din pri vsaki knjigi.

Trg s kmetijskimi pridelki

Ta teden se cene kmetijskih pridelkov na naših trgih niso bistveno spremenile, razen za nekatera živila, kjer so se rahlo povečale. Tako je na Goriskem poslabšanje vremenov vplivalo na poslabšanje njave, ki se je precej zmanjšala, s tem pa so se povečale cene, predvsem za cvetaco in spinaco. Tudi rdečega radiča je bilo manj na prodaj, cene pa so bile precej visoke. Na goriskem trgu so se pojavile tudi pomaranče iz uvoza po 400 din/kg, vendar grede zaradi visoke cene slabo v promet. Na koprskem trgu se je rahlo povečala cena za jabolka, kakovost let-h pa je razmeroma slaba. Na celjskem trgu se je povečala ponudba jabe, ki jih je zdaj dovolj za krutje potreba, cena zanje pa je ostala nespremenjena. V Sošanju, Rogški Slatinji in v Zalcu so bile odprte tudi pavšalne trgovine s sadjem in zelenjavo, s čimer se je znatno zboljšala preskrba s sadjem in zelenjavo v treh krajih. Cene za ostala živila so v glavnem enake kakor v našem zadnjem poročilu. Iz Novega mesta nam poročajo, da so cene mladim praščkom še nadalje visoke. Šest da desetdesetdeset praščki so napredaj po 5.200 din, tri do šestdesetdeset pa po 10.400 din.

Okraj	Cena pri KZ	Cena na drobno	Cena na debelo
KROMPIR:			
Maribor	8	12	10
Celje	9,50	13	10
Trbovlje	10	14	11
Koper	10,50	15-20	14
Nova Gorica	11	14	12
FIZOL:			
Maribor	60	78	65
Celje visok-			
sortiran	55-65	66-80	60-70
mešan	40	50	44
Trbovlje	60	75	65
Koper	65-75	80-110	70-80
Nova Gorica	75	80	
Novo mesto	50-65		
ZELJE:			
Maribor	8	10	9
Celje	9	12	10
Trbovlje	6	10	8
Koper	15-20	20-25	
Nova Gorica	9	14	13
CEBULA:			
Maribor	55	70	65
Celje			
(makedonska)	40	50	35
(pujska)	40	50	35
Trbovlje	45	60	45
Koper	35	40-50	
Nova Gorica	44	50	
KESEN:			
Celje	120	160	
CVETACA:			
Koper	22-25	35	
Nova Gorica	28	40	35
JABOLKA:			
Maribor	70	85-90	75
Celje	55	80	65
Trbovlje	55	80	70
Koper	80	90-120	
Nova Gorica	55	70	60
Novo mesto	55	65	
GOVEDO III. KLASA:			
Maribor	100	180-210	
Celje	115	250	
Trbovlje	100	350	
Koper	105	260	
Nova Gorica	113	245-290	
Novo mesto	90	240-260	
TELETA:			
Maribor	180-195	320	
Celje	180	310	
Trbovlje	180	320	
Koper	205	350	
Nova Gorica	215	265-340	
Novo mesto	200	320	
PRASICI:			
Maribor	210-220	350-420	
Celje	210	380	
Trbovlje	210	360	
Koper	195-200	360	
Nova Gorica	215	360	
Novo mesto	220	360	
JAJCA:			
Maribor	22	24-25	
Celje	21	23	22
Trbovlje	23	26	
Koper	24	26-28	
Nova Gorica	25	28	
Novo mesto	18	23	
MLEKO:			
Celje	23,30	36	36
Trbovlje	23	36	
Koper	23	32	
Nova Gorica	23	31,50	
SUHE GOBE:			
Celje	1.400	1.900	1.800

Ekonomski zbornik

Pred letom je izšel prvi letnik Slovenskega ekonomskega zbornika in že je pred nam II. letnik, ki ga je izdala Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani, izšel pa je kot tretja številka Ekonomske revije za leto 1957. Zbornik obsega 266 strani, na katerih se nahajajo razpravljani in lankoletnih predstavljajo novi avtorji — sami so delavci Ekonomske fakultete.

Vsebina zbornika bo za ekonomista prav zanimiva, tako za teoretika kot za praktika, a nekaterim prispevke bodo radi prebrali tudi drugi, ki jih zanimajo gospodarski problemi. Tako sodim, da bodo razpravo o plačilni bilanci izpod peresa Draga Potočnika, ki je tudi najobsežnejši prispevek zbornika, prebrali mnogi.

V uvodnem članku razpravlja Mara Bašter o marksiističnem konceptu računanja narodnega dohodka ter analizira obremenitve tovrstne jugoslovanske metodologije.

Dr. Jože Boncelj prikazuje probleme in metode zagotovitve gospodarske varnosti, ki jo uresničujemo s sistemom zavarovanja. Potreba po gospodarski varnosti izhaja iz nevarnosti za škodo, a za zdrav gospodarski razvoj je potrebna gospodarska varnost.

Inž. Metod Dular prikazuje primer analitične kalkulacije iz tekstilne stroke. Analitična kalkulacija je potrebna za ekonomske analize podjetij.

Vera Ljutova — Brničev je prispevala sestavek o vplivu družbeno-političnega in ekonomskega razvoja na sodobno ruščino.

Dr. Heli Medičič govori o pravi v praksi in o pravi teoriji ter osvetljuje nazore in pojmovanja v pravi teoriji ter njihovo aplikacijo v zvezi z dejstvi in naše pravne zagotovitve oz. prakse.

Franjo Perič razglablja, kakšna mora biti amortizacijska politika in poudarja, da je treba poudariti naše neurejene razmere glede tega in zagotoviti reproduciranje procesa proizvodnje družbeno potrebni obliki.

Drago Potočnik razpravlja v članku o plačilni bilanci naprej o pojmu, tipih in shemah plačilne bilance nato pa podrobno analizira jugoslovansko plačilno bilanco v vseh njenih sestavnih delih. Avtor je zbral obsežno statistično gradivo iz domačih in ino-

zemskih publikacij (predvsem OZN), pridrili 36 tabel, tako da je svoje trditve trdno potrdil.

O naravnem pojmovanju potrošnje v teoretični ekonomiji govori Ivan Turk. S svojim prispevkom je skušal razčistiti različna gledanja, da bi bilo delo v aplikativni ekonomiji jasnejše in preciznejše.

Dr. Alojzij Vadaln z matematično metodo analizira vprašanja lokalne zbirnih prometnih žil.

Kot zaključni članek je objavljen prispevek dr. Dolžeta Vogelnika o družbenem profilu študenta Ekonomske fakultete v Ljubljani in njegovih študijskih uspehih v razdobju 1948-1956. Statistično so obdelani številni podatki o vsaki strukturi študentov in njihovih študijskih uspehih. Analiza daje zanimiv vpogled v socialno-prosvetno problematiko, posebno vrednost pa ji daje tudi popolnost zaleta pojavov.

Tone H.

ganske in jelene, predvsem v jugovzhodnih predeh Jugoslavije. V ta namen bodo osnovali lovsko sojišča (rezervate) v okviru republiških in okrajnih lovskih zvez. Glavna skrb bo posvečena kakovosti gojitve; vso manjvredno in izrojeno divjad bodo sprosti odstrelili, hkrati pa se nadalje uničevali volkove, lisice in druge roparice. Določeno je tudi nadaljnje urejanje lovišč (koče, krmilšča, voliere, solnice, visoke prežve in lovske steze). Na ta način bodo v naši državi proizvedene velike količine in tujni zelo cenjene divjačine in krzna, hkrati pa se bo povečala turistična zanimivost naše domovine.

Z dosedaj gojitvenih smotrov bo lovstvo odigralo važno gospodarsko poslanstvo. Vendar pa je nujno treba vključiti razvoj lova z razvojem kmetijske in gozdarske obratnosti; določiti razmerja med lovom in kmetijstvom ter tako preprečiti, da bi se z enostranskim razvojem počenjala škoda katerikoli od prizadetih panog gospodar-

Občni zbor jugoslovanskih lovccev

Zato si bodo prizadevali, da bo čimprej sprejet Osnovni zakon o lovu, ki bo ta razmerja uredil, zaščiti divjad pred kešano komisija, ki je v svojem delu že prebrdila začetne težave.

F. S.

stavo so nam sporočili, da so ustopenice razprodane. Torej prostora ni več! Vsi naši lepi načrti so se podri ob eni sami besedi — zasedeno!

Se isti dan pa je prinesel časopis vest, da so ustopenice že v prodaji. Kako je torej s tem? Prostor je še, a me pa ne dobimo. Prav bi bilo, da bi direktorja Drame pojasni, kje je vzrok za tako ravnanje.

Gojenke kmetijsko-gospodarske šole Mala Loka.

Reserviramo - zasedeno!

V ljubljanski Drami je nekaj časa uprizarjajo »Dnevnik Ane Frank«. Tudi v gospodinjstvi soli na Mali Loki smo se dekleta dogovorile, da si bomo ogledale to odsko delo, poleg tega pa še nekaj ljubljanskih zanimivosti. Sprva je šlo vse v redu, a kmalu se nam je skadilo veselje.

Direkcija Drame nam je obljubila rezervacijo sedežev. Navdušeno smo začele zbirati denar, toda dva dni pred pred-

stvom so nam sporočili, da so ustopenice razprodane. Torej prostora ni več! Vsi naši lepi načrti so se podri ob eni sami besedi — zasedeno!

Se isti dan pa je prinesel časopis vest, da so ustopenice že v prodaji. Kako je torej s tem? Prostor je še, a me pa ne dobimo. Prav bi bilo, da bi direktorja Drame pojasni, kje je vzrok za tako ravnanje.

Gojenke kmetijsko-gospodarske šole Mala Loka.

s tem našim bolnikom kaj boljše? Menimo, da ne. Vsaj ne neposredno. Preprosto zato, ker bodo sedaj še tisti, ki so si z denarjem zagotovili preprostejšo pot do zdravilne primorane hoditi po predpisani poti, ki pa je kot smo že pisali v mnogih člankih, trnjeva. Prav pa je, da ni izjem. Zato upamo, ko ne bo več izjem, da bo javno mnenje toliko bolj pritisnilo in terjalo ustreznih reform in javni zdravstveni službi. In v toliko je novi zakon pomemben in koristen, predvsem — posredno.

Ko kritiziramo javno zdravstveno službo in zagovarjamo nujnost reformiranja, bi pa bilo zaželeno, da slišimo kaj več konstruktivnih predlogov. Z vsakodnevnimi pritožbami naših pacientov, napisanih v pritožnih knjigah ali ustnimi, si ne moremo kdovekak pomagati. Dobro bi bilo, da bi nam pomagali dnevni tisk z vsemi razpoložljivimi oblikami, zbrati čim več mnenj in pogledov. Saj smo na koncu koncev vsi potencialni kandidati za javno zdravstveno službo v trpni obliki.

Ce prihajamo v javnost danes z nekimi predlogi, ki bi jih bilo potrebno upoštevati pri prenosni naše javne zdravstvene službe, potem si nikakor ne domišljamo, da smo odkrili smodnik. Gre namreč za neke oblike, ki jih je odkrivala (horribile dictu) privatna zdravstvena služba — zlasti v ZDA — jih razvijala in utrđila. Elimini- rati iz njih načelo pridobitno-

Indijska križarka v Splitu

Split, 13. dec. (Tanjug.) - Teška križarka indijske vojne mornarice »Misore« je večeraj dopoldne prispela na tridesetmij priateljski obisk k jugoslov. vojni mornarici. Njen prihod v splitsko pristanišče so pozdravili strelji obalnega topništva JVM.

Po prihodu je poveljnik indijske bojne ladje obiskal predsedstvo okrajnega in občinskega ljudskega odbora, nato pa še Štab JVM.

Med tridnevnim bivanjem v Splitu bodo častniki križarke »Misore« obiskali več ustanov Jugoslovanske vojne mornarice, posadka indijske ladje in pripadniki JVM pa bodo imeli več športnih srečanj.

Slov. Konjice

Ta teden bodo v konjski občini zaključili obnem zbor sindikalnih podružnic. Občinski sindikalni svet pa se že pripravila na skupščino, ki bo v drugi polovici decembra.

Da bi se čim bolje pripravili na Novoletno jelko, so v Slovenskih Konjicah že imenovali poseben odbor, ki naj bi vodil vse pripravave. Ta bo poleg drugega izdelal okvirni program in poskrbel za vse potrebno.

L. V.

TOVARNA KLOBUKOV »SEŠIR« SKOFJA LOKA

razpisuje mesto **KOMERCIALNEGA VODJE**

POGOJI: ekonomska fakulteta ali srednja ekonomska šola z večletno prakso v komerc. službi.

Kandidat mora izpolnjevati ali pa vsaj v bližnji prihodnosti izpolniti pogoje, ki so potrebni za vpis kadra v register Zvezne zunanje trgovske zbornice.

Družinski ali samsko stanovanje zagotovljeno v teku enega leta. - Nastop službe takoj.

Prošnje pošljite na naslov Tovarne klobukov »SEŠIR«, SKOFJA LOKA. 7296-R

Ob sprejetju zakona o zasebni zdravniški praksi

Ze smo enkrat pojasnili (Problemi naše mlajše zdravniške generacije. Naši razgledi, 8. dec. 1956, str. 547), da naša kritika javne zdravstvene službe ne velja onim, ki jo upravljajo, najmanj na sistemu ljudske občini, ki je omogočil njen neslučen materialen razmah. Se več: prav sistem ljudske oblasti in demokracije je tisti, ki bo razkril in odpravil vsa notranja nasprotja in protislovja naše javne zdravstvene službe, ki je po svojih organizacijskih oblikah podobna enakim službam v kapitalističnih družbenih sistemih in tudi v Sovjetski zvezi. Pri vsaj problematiki gre za neke zastarele oblike v organizaciji javne zdravstvene službe. Ki jih vzdržujemo predvsem zdravstveni delavci, ki pa nika- kor več ne ustrezajo potrebam. zahtevam in miselnosti naše javnosti. Ce smo se lotili te ne- hvaležne problematike, potem nismo to storili samo iz poklicnih nagibov, temveč tudi kot potencialni kandidati za — bolnika v javni zdravstveni službi.

Nedavno je bil pri nas sprejet zakon o zasebni zdravniški praksi. Nedvomno je to velik

korak naprej in prispevek h krepitvi našel zdravniške etike in morale. Ampak samo to. Kaj-ti zasebno zdravniško prakso so omogočile in vzdrževale slabosti javne zdravstvene službe. Saj niso bile — v glavnem — privatne ordinacije nič drugega kot neka vrsta stranskih vrat, ki so omogočale razmeroma varen in nemoten prehod skozi vse administrativne in birokratične ovire javne zdravstvene službe, ki terjajo od bolnika ogromno izgubo časa in samopremagovanja in od številnih nevspešnostih najrazličnejšega značaja. Kolikor lahko predvidevamo, ne bomo v kratkem imeli pri nas več privatnih ordinacij. Ce bi se namreč kateri zdravnik le odločil samo za pravilno ordinacijo, ga čaka v njej prej ali slej strokovna smrt. Ni namreč strokovnega napredka izven ustanov, ki jih opremljamo z dragoceniimi diagnostičnimi in terapijskimi napravami in ki jih nabavljamo z družbenim premoženjem. V razmeroma kratkem času torej ne bomo imeli v Sloveniji več zasebnih zdravniških ordinacij. Upravljeno se zato vprašujemo ali bo

(Se nadaljuje)

Pomen pitanja goveje živine

Letos smo v Sloveniji začeli s pitanjem goveje živine, svinj in perutnine za izvoz. Pobuda za to akcijo je dala Zadružna poslovna zveza Slovenije po predhodni podrobni razčlembi posebne strokovne komisije. Ta komisija je ugotovila, da je proizvodnja klavne živine izredno slaba in neorganizirana. Zato je bilo domače tržišče slabo oskrbovano, izvažali pa smo kakovostno slabšo, suho živino, ki so jo tuji kupci v Avstriji in Italiji spitali ter tako prodali naš trud in dobiček. To pa je imelo še to slabo stran, da smo bili na zunanjem tržišču konkurenčno nesposobni in da nismo bili v stanju zaključevati terminskih dobav. Negospodarske cene so povzročale vsesplošno klanje te-

let v starosti od 3 do 4 tednov, pa smo pri tem izgubili ne samo ogromne količine v tujini najbolj plačanega mesa, marveč je to povzročilo, da se je osnovni stala živina precej zmanjšala. Pitanje živina pa odkriva velike rezerve, ki jih je mogoče donosno izrabiti v razmeroma kratkem času.

Zadržali se bomo predvsem pri pitanju goveje živine. V Sloveniji imamo za to najugodnejše pogoje: živino (svorjave in simentalca pasma), hlevske zmogljivosti, krmo (viške krompirja in Tovarno močnih krmil) in precejšnje izkušnje. To izpričuje tudi številno sklenjenih pogodb za pitanje v letu 1938, ki znaša okrog 22.000, kar je precej več kot v Hrvaški, ki pa

je površinsko vsaj trikrat večja. Največ bomo pitali teleta v starosti od 6 do 18 mesecev v tako imenovani »baby-beef«, ker je tu mogoča največja priredba in je po tem blagu povpraševanje na svetovnem tržišču največje. Za ta teleta je zajamčena odkupna cena 225, oziroma 235 din. Ker pa imamo prav tu najmanj izkušenj, bodo 10. decembra letos prirejeni desetdnevni tečajji za pravilno pitanje v 10 krajih Slovenije. Razen telet bomo pitali še junce in junice v starosti od 18 mesecev do 3 let starosti po zajamčeni odkupni ceni 160 dinarjev in ostala goveda v starosti od 3 do 5 let. Najboljši plačniki pitane živine so Italijani in Švicarji, kjer je mogoče prodati za okrog 25 din po kilogramu draže kot v Avstriji in Nemčiji. Najugodnejši čas prodaje je v poletnih mesecih, pa je treba stremeti za tem, da bo večina živine spitane maja, junija in julija. Proizvajalci in zadruge bodo tako lahko dobili ne le zajamčeno ceno, temveč tudi določene presežke.

S pitanjem živine se bodo bavila državna kmetijska posestva in kmetijske zadruge v kooperacijah z zasebnimi proizvajalci. Tozadevnih kooperacij bo več vrst; ponekod ima živino kmet, krmo pa bo dala zadruga, drugod ima krmo kmet, pa bo živino oskrbela zadruga, končno pa bo lahko živino in krmo dala zadruga, kmet bo prispeval le delo.

V letošnjem letu, ki pomeni pitanju šele začetek, je bilo pogodbeno pitano 4.897 goved. Od tega je bilo izvoženih okrog 3.500 goved, ostalo pa bo izvoženo do konca leta. Izvozne omejitve, ki so zadele tudi to živino, podražujejo stroške pitanja, kar zmanjšuje interes proizvajalcev. V bodoče bomo izvažali samo pitano živino; kolikor večja bo vzreja, toliko večji bo izvoz. To pa bo okrog 15% tržnih presežkov mesa, tako da bo domače tržišče dovolj založeno z mesom drugačrnih klavnih živali. S tem pa bomo uredili naš izvoz; z manjšim številom izvoženih živali bomo dosegli večjo količino v kilogramih, razen tega pa bomo z boljše prodaje dosegli večji devizni učinek. Nadalje bomo z organiziranjem pitanja živine naš izvoz izločili od notranjega tržišča, s čimer bo odpravljen pritisk izvoznikov na sejmte ter zviševanje cen klavnih živali za domačo potrošnjo, kar povzroča spet zviševanje cen mesa. Razlike med odkupnimi cenami prvorazredne pitane živine in ostale živine pa

PONIKVE VODIJO

335,5 metrskih stotov krompirja na hektar površine

Med okopavinami na Goriškem posade vsako leto okoli 300 ha krompirja. Povprečen pridelek krompirja na Goriškem računamo 110 metrskih stotov na hektar površine in to 100 metrskih stotov v nižinskih predelih in do 140 v višjih legah.

Letošnje zvezno kmetijsko nagradno tekmovanje, ki je spodbudilo kmetijske proizvajalce, je dokazalo, da se da pridelek na hektar površine celo podvojiti. Žal, da je v tem tekmovanju sodelovalo v goriškem okraju vsega le šest skupin, razen tega skupina iz Mirna zaradi pomladne pobeze tekmovanje odpovedala.

Toliko bolj spodbudni pa so rezultati ostalih 5 hribovskih skupin, katerim so pomagali tudi kmetijski strokovnjaki. Na prvem mestu je vsekakov skupina iz Ponikve, ki je dosegla povprečno 335,5 metrskih stotov krompirja Merkur-Tolminca na hektar, sledi skupina KZ Most na Soči s 312,9 metrskih stotov, KZ Črni vrh s 306 stoti, Volče z 294,5 stoti ter Dole z 294 metrskih stotov na hektar.

Od posameznikov so se nedvomno najbolj odlikovali člani KZ Črni vrh kot so Peter Rupnik iz Zadolga, ki je na 0,40 ha površine pridelal povprečno kar 390 metrskih stotov krompirja na hektar, Filip Kosmač 375 kg, Ludvik Lampe 350 kg, med tem ko je Ivana Gorekar iz Dol na pol hektarja nijske površine dosegla 345 stotov prideka na ha površine. Nedvomno jih bodo prihodnje leto posnemali tudi drugi, ki prisrkebiti dobro seme ter pravilno in dobro pognojiti svoja zemljišča.

Dobre prideleke so dosegli tudi na Vipavskem v pridelovalno koruzo, vendar okrajna tekmovalna komisija še ne razpolaga z vsemi potrebnimi podatki, ker zadruge ne pošiljajo rednih poročil. Pač pa nam je predsednik KZ v Vipavi zagotovil, da je skupina 53 tekmovalcev dosegla izredno dober pridelek koruze in to 63 metrskih stotov na hektar.

Prekmurje in industrijska predelava krompirja

V občini Beltinci v Pomurju imajo velike količine krompirja, ki jih zadruge in zasebni proizvajalci ne morejo vnovčiti. Letos so beltinski kmetje in zadruge tekmovali v večjih hektarskih donosih pri pridelovanju krompirja. Več kmetov bo dobilo denarne nagrade, vendar jim bo pridelan krompir ostal v kleti. Tukaj se pojavlja naspoteje, ki bi lahko v bodoče ogrozilo ves sistem zveznega kmetijskega tekmovanja, prav posebej pri pridelovanju krompirja. Zato v občini Beltinci razmišljajo o možnosti gradnje tovarne, ki bi predelovala krompir za celotno Pomurje.

V občini Beltinci razpolagajo samo letos s 1000 vagoni tržnih presežkov krompirja. Prav tako ima najbližja okolica nadaljnjih 1500 vagonov presežkov. Teh 2500 vagonov krompirja pa bi zadostovalo za enoletno obratovanje precejšnje tovarne. Zaradi neposredne bližine krompirja bi odpadki vsi prevozniki stroški, ker bi kmetje sami pripeljali krompir v tovarno. Tovarna bi potrebovala skladišča za zalogo osnovnih surovin največ za deset dni, t. j. za okrog 70 vagonov. Tako bi veliko prihranili na skladiščnem prostoru, obratnih sredstvih in zlasti še na kalu. Če bi tovarno zgradili na primer nekje v bližini Ljubljane, bi samo prevoz 2500 vagonov krompirja iz Pomurja stal v desetih letih toliko kot sama

tovarna. Na prevozu bi prihranili vsako leto toliko, kolikor bi znašal plačni sklad skupno s prispevkom za socialno zavarovanje za 100 ljudi, računajoč povprečno plačo 12.000 din mesečno. Če računamo, da bi iz 2500 vagonov krompirja dobili 2.850.000 hl alkohola, bi se cena spirita zaradi prevoza krompirja povečala pri litri za 6,6 dinarjev. Pri predelavi 2500 vagonov krompirja letno bi dobili za 2000 glav živine žlampe za krmo. Če bi to krmilo hoteli prepeljati nazaj v Pomurje, bi stal prevoz letno okrog 26 milijonov dinarjev. Če pa bi krompir predelali v Pomurju, ne bi imeli potrebe po prevozu žlampe za krmiljenje v druge kraje. Samo v beltinski občini imajo nemareč 11.604 glave goveje živine, v okraju pa kar 72.000. V občini Beltinci imajo toliko delovne sile, da bi lahko pokrili potrebe dvajset takih tovarn. Vsako leto namreč odhaja iz občine nad 2200 delavcev na sezonsko delo. Le-ti se na jesen ponovno vračajo in so pozimi brez dela. Za občino se zaradi tega odpira huda socialna problematika, ki stane občino 40 milijonov dinarjev letno ali polovico občinskega proračuna. Zaradi tega so v Pomurju prepričani, da ima njihova pokrajina vse prednosti pri lokaciji podjetja za predelavo krompirja pred ostalimi kraji v Sloveniji.

M.K.

ŠENTJANŠKI ZADRUŽNIKI UVAJAJO DONOSNE KULTURE

Zadružniki se zanimajo za črni ribez in hmelj

Upravnik Kmetijske zadruge Šentjanž Majcena sem našel v pisarni. Ker je imel ravno v rokah načrt za nasad črnega ribeza, je stekla beseda najprej o tem. To, da se zadruga že dlje časa zanima za sodoben nasad jagodičevja, sem že vedel, nisem pa slutil, da je stvar že tako blizu uresničitve. Ko bodo spet ozelenela polja okrog Šentjanža, se bodo pridno lotili urejevanja nasada ribeza, ki bo že čez nekaj let dajal večji dohodek kot katera koli druga rastlina. Zaenkrat bo raslo jagodičevje samo na dveh hektarjih površine. Za tek kras, kot je Šentjanž, to ne pomeni mnogo, toda prikaževali je, da bodo zgledu zadruge sledili tudi kmetje in si tako izboljšali svoje življenjske pogoje.

Kmetje iz Šentjanža in okolice se zanimajo tudi za hmelj, ki je pred dobrimi 25 leti že rasel tod okoli. Pravilo, da je bila kakovost pridelane odlična, le primitivno sušenje mu je zmanjšalo ceno. Ko pa je v času hude gospodarske krize, ki je — kakor ostali svet — zajela tudi gospodarstvo tega majhnega kraja, padla cena hmelja neverjetno nizko, so ga kmetje začeli opuščati, dokler ga niso povsem izruvali iz zemlje in se spet lotili kmetovanja po starem. Na hmelj so kmalu pozabili in šele sedaj, ko se nasploh večko govori o uvajanju najbogatih donosnih kultur, so spet oživel razgovori o njem. Zivinovare prej ni bila kdove kako razvita, odkar pa je zadruga

začela posvečati večjo pozornost odkupu mleka, se je precej izboljšala. Zivinovare sedaj raje redijo teleta in jim je sploh več do tega, da imajo v hlevu čim več piemenskih krav. Zadruga odkupi vsak mesec okrog 16 tisoč litrov mleka. Za začetek je to že kar precej, pozneje pa ga bo prav gotovo odkupila še več.

Ko sva se tako razgovarjala z upravnikom o tem in onem, je prišla v pisarno stara ženska in se zanimala zaradi pogodbenega pitanja prašičev. Tako sem zvedel, da je zadruga sklenila že več pogodb z zadružniki in jih bo v prihodnje — kakor kaže — še več, ker se proizvajalci za to obliko sodelovanja z zadrugo zelo zanimajo.

Z upravnikom sva se pomenjevala še o bodočem nasadu višnji, o delu posepevalnih odsekov in se nato zaustavila pred vprašanjem, ali ne bi kazalo zaposliti agronoma ali kmetijskega tehnika, ki bi imel — sprito razgibane kmetijske dejavnosti zadruge — dela brez plače. Tovaris Majcena — mimogrede bodi povedano, da je nedolga leta upravnik zadruge v trboveljskem okraju — mi je dejal, da o tem že resno razmišljajo. Na koncu pa mi je odgovoril še na vprašanje o trgovini, o kateri je dejal, da bi moral biti pri zadrugi vsaj še leto dni. To je utemeljil z dejstvom, češ da se bo v tem času pokazalo, v kolikšni meri je zadruga sposobna izvajati številne

Pred kratkim sem se namenil v brkinsko vas, na področje, ki so ga do nedavnega vezale s svetom steze in kolovozi. V Pregarju sem se zadržal nekoliko dlje in se dobera pomenil z ljudmi o njihovem delu, uspehih, težavah in željah. Marsikaj me je prijetno presenetilo. Poleg gradnje in popravila cest si štejejo prebivalci tega kraja za najpomembnejšo pridobitev zadružni dom. Graditi so ga začeli l. 1947, v letu, ko so si ustanovili tudi kmetijsko zadrugo. Naprej so uredili v domu prostore za zadrugo trgovino, nato pisarne in šele lani kulturno dvorano. Kmalu za tem pa je poskrbela zadruga za kinematografsko aparaturo in tako že vse od lani redno prirejajo v tem nekdanji zapuščenem kraju, kinematografske predstave. Ljudje so tega zelo veselji, saj si filme rado ogleduje staro in mlado, čeprav pride marsikateri film do njih še močno obrabljen. Zadruga pa si je doslej uredila tudi primerno skladišče, strojno lopo in si nabavila nekaj strojev, ki jih zadružniki vse bolj uporabljajo. Ima tudi lastnega kmetijskega tehnika. Čeprav je še precej članov, ki bi radi tudi vnaprej gospodarili po starem, je iz leta v leto tudi vse več tistih, ki se opirjajo naprednega kmetovanja. To nam potrjuje med drugim tudi odločitev volivcev ob letošnjih volitvah. Za svoja zastopnika v novem občinskem ljudskem odboru v Herpeljah so si iz-

brali kmetijskega strokovnjaka iz Kopa. Kaj nemavada, toda koristna odločitev! Zanj so se odločili predvsem za to, da bi večkrat prihajal med nje in jih učil naprednega kmetijstva. Tega pa so v Pregarju in okoliških krajih še zelo potrebni. Poskrbeti bo treba zlasti za izboljšanje sadjarstva in živinoreje, ki sta najpomembnejši kmetijski panogi na tamkajšnjem področju. Ko so se pred volitvami odločili, da bodo samo njega kandidirali za odbornika, je marsikdo dejal: »On naj nas zastopa v našem ljudskem odboru. Večkrat ga bomo vabili k nam, da nam bo predaval o naprednem kmetijstvu, da nas bo učil negovati sadno drevje — da nam bo pomagal v vsem, v čemer smo potrebni pomoči in nas čimbolj uspešno zastopal v našem novem ljudskem odboru.« Sadjarstvo je v Brkinih še precej zanemarjeno. Ljudje so doslej gojili predvsem slive in zadruga v Pregarju jih je kakšno leto odkupila tudi do 40 vagonov. Letos pa je bil pridelek zaradi majskega mraza izredno slab. Znašal je le desetino normalnega. Poleg tega pa je slive napadel še kapar, ki ga bo moč za-

trati le z načrtnim in večkratnim zimskim škropljenjem. Predvsem po zaslugi zadruge ljudje že obnovljajo nasade sliv, vedno bolj pa se zavzemajo tudi za gojitev drugih sadnih dreves, zlasti jablan. Za nego dreveja pa skrbijo še odločno premalo. V prihodnje bo treba poskrbeti tudi za urejanje strnjjenih nasadov, ki so danes še zelo redki. Da bi se zatiranje raznih škodljivcev čimbolj uveljavilo, izdaja zadruga precejšnja sredstva za raznovrstno škropljenje in škropljenje. Zlasti člani so pogosto deležni brezplačnega škropljenja. Zelo dovtetni pa so bili ljudje doslej predvsem za uničevanje koloradskega hrošča in selekcije živine. Postopoma namenjajo izločiti sedanjo križano pasmo in uvesti svorjavo.

Skoraj na vsakem sestanku razpravljajo v Pregarju o pitni vodi. Nič čudnega, ko je v vasi že večkrat izbruhnil tifus in terjal tudi tri smrtne žrtve. Takrat, ko je bilo najhujše, so morali celo s kamioni voziti vodo v vas. Nedavno pa so sklenili, da bodo zaenkrat uredili cisterne, ki jo bo imajo. Občina jim je za to dodelila 300.000 din. Kar bodo mogli, bodo storili sami, denar pa

bodo uporabili le za najnujnejše. To pa bo le rešitev v sili. Pozneje, ko bo več sredstev, bodo skupno s prebivalci sosednjih Huj zgradili nov vodovod. Nekaj sredstev so dobili letos tudi za preureditev zgradbe ob združenem domu v ambulanto. Vsa dela so pred mesecem dni opravili in tako ambulanta že lahko služi svojemu namenu. Zaenkrat naj bi ordiniral zdravnik po enkrat na teden, ko bodo dobili stalnega zdravnika v bližnjem Podgradu, pa bo prihajal tudi k njim bolj pogosto. Kmalu bodo dobili v vas tudi telefon. Občina je že poskrbela za izolatorije in spojke, sami prebivalci bodo primaknili drogeve in jih s prostovoljnimi delom postavili, za žico pa bosta verjetno že lahko poskrbeli občina in kmetijska zadruga. Ena največjih želja prebivalcev Pregarja in okoliških krajev pa je nedvomno nadaljnja gradnja novih cest. Tako si želijo, da bi čimprej podaljšali mladinsko cesto od Čelja do Pregarja in dogradili cesto Pregarje—Obrov. Če bo šlo po sreči, tako pravijo, bodo te načrte uresničili že prihodnje leto. Občinem naj bi vzpostavili v tamkajšnjih krajih tudi redno avtobusno progo. Na marsikaterem sestanku so že tudi razpravljali o gradnji ceste Huje—Gabrk—Tatre, ki bi bila prav tako nujno potrebna. Prihodnje leto naj bi poskrbeli predvsem za načrte, če za samo gradnjo še ne bo sredstev.

O lesu črnega gabra

V založbi »Kmetičke knjige« v Ljubljani je izšel iz dne 4. zvezka Zbornika fakultete za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo v Ljubljani (3. zvezek je še v tisku). Ta zvezek obsega razpravo ing. Ivana Možine o lesu črnega gabra. Črni gaber spada med tiste drevesne vrste v naših gozdovih, katerih vrednosti do nedavnega nismo znali ceniti. Ugotovljeno je namreč, da izkoriščata industrija in obrt pri nas od več kakor 50 drevesnih vrst, ki so v naših gozdovih, komaj dobro tretjino. Črni gaber se doslej uporabljali v glavnem samo za pripravljanje drv za kurjavo. Zda, ko so spoznali vrednost tega lesa, pa je črni gaber iskan tako v obrti kakor tudi v indu-

striji. Z uspehom ga uporabljajo za izdelavo predmetov, od katerih se zahtevata velika trdnost in trpežnost. Posebno je cenjen kot surovina za izdelavo tiskalnih čolnic. Pisee je na 40 straneh Zbornika smotno obdelal ta les na temelju raziskav in opazovanj modelnih dreves in ugotavlja širino branike, odnos med širino branike in težo, tlačno trdnost, upogibno trdnost, upogibno udarno trdnost, odnos med težo in trdnostjo, trdoto ter primerjavo z lesom drugih trdnih listavcev. Na koncu so zaključek, povzetek v nemščini in angleščini ter seznam uporabljenega slovnata. Knjižica bo koristna za vsa gozdarska in lesna podjetja ter za vsakogar, ki se peča z lesom. Stane 200 din.

Pri govedi svorjave pasme je s pitanjem mogoče doseči najboljše uspehe. — Slika je posneta na drž. posestvu v Vrbju S. F.

Mladini pošolsko izobraževanje

Na Goriškem so odprli kmetijsko-gospodarske šole

Na konferenci referentov za šolstvo vseh goriških občin, ki jo je te dni sklical okrajni svet za šolstvo, so obravnavali zelo važno vprašanje, in sicer problem izobražbe vasko mladine s končno osovno šolo in organizacije gospodarskih kmetijskih šol za mlade fante in dekleta. Razprava je bila stvarna in živa. Pokazalo se je, da so se občine potrudile v mejah možnosti in razpoložljivih finančnih sredstev in kadra kakor tudi pripravljenosti mladine za izpopolnjevanje svojega znanja organizirati čimveč šol za mladino. Le Komen so grajali.

Ugotovili so, da se je dosedanjí učni program za te šole dejansko že preživel, saj ne vsebuje nič predmeta o mehanizaciji kmetijstva in je prenatrpan s splošnimi predmeti, ki so sicer koristni, vendar za mladino niso privlačni, ker se je to že učila v osnovni šoli oziroma osemletki. Pač pa si mladina želi čimveč strokovnega in praktičnega pouka o načelih sodobnega kmetovanja.

Tako so poročali šolski referenti, da so samoiniciativno v vseh občinah prilagodili te programe krajevnim razmeram in vrsti pridelave. Tako imajo v Brdih in na Vipavskem več strokovnega pouka v vinogradništvu in sadjarstvu v hribovskih vaseh več o živinoreji, v nižinskih predelih pa o vrtnarstvu in poljedelstvu i. t. d. Splošne predmete pa so skrčili na najnujnejše.

V idrijski občini so bili najbolj prizadevni, ko so organizirali take šole v Črnem vrhu, Dolah, Ledinah in Otaležu. Kobaridci pa so odprli šolo v Drežnici in na Livku, kjer so starši objubili, da bodo njihovi sinovi in hčere redno obiskovali pouk.

V Vipavi na primer so imeli težave pri pridobivanju mladine za ta pouk. Tudi agitacija mladinske organizacije kljub prizadevnosti ni bila dovolj plodna in prepričljiva. Zalego je, ko so organizatorji šole obiskali starše in jih povabili na sestanke, kjer so jim obrazložili koristnost gospodarsko-kmetičke nadaljevalne šole. Le tako je bil led prebit in priglasilo se je kar 45 mladincev in mladink. Prihodnje leto pa nameravajo odpreti prvi letnik take šole v Podnanosu, medtem ko bi bil drugi letnik v Vipavi. V Brenknu na spodnjem Vipavskem bodo že letos imeli drugi letnik. V Prvačini pa prvi. Organizirali pa občina Šempeter. V Novi Gorici pa misli občina te dni odpreti šolo v Šempasu, v Grgarju pa naj bi nadaljevali s drugim letnikom gospodarsko-kmetičke šole, ker se te lani priglasilo samo en fant za obisk kmetičko-gospodarske šole. Zaradi večine deklet so morali organizirati temu primerno pošolsko izobrazbo. V Brdih bodo imeli tako šolo v Dobrovetu in Kojškem, saj je poskrbljeno tudi za učno osebo.

Na Bovškem bo kot kaže taka šola na Zagji za vasko in okoliško mladino. Edino v Cerknem in Komunni nič ne kaže, da bi imeli letos tako izobraževanje. V Cerknem je pripravljenost in

FERROTRADEX, podjetje za izvoz in uvoz kovinskih izdelkov Maribor — poštni predal 148 liste vodjo komercialnega sektorja, kovinske stroke. V poštev pridejo samo osebe, ki odgovarjajo členu 3. Pravilnika o strokovnih kvalifikacijah vodilnih uslužbencev, ki opravljajo zunanje trgovinske posle (Uradni list FRLJ št. 2418/37). Ponudbe pošljite na gornji naslov. 2141-A

Na Bovškem bo kot kaže taka šola na Zagji za vasko in okoliško mladino. Edino v Cerknem in Komunni nič ne kaže, da bi imeli letos tako izobraževanje. V Cerknem je pripravljenost in

Na Bovškem bo kot kaže taka šola na Zagji za vasko in okoliško mladino. Edino v Cerknem in Komunni nič ne kaže, da bi imeli letos tako izobraževanje. V Cerknem je pripravljenost in

Na Bovškem bo kot kaže taka šola na Zagji za vasko in okoliško mladino. Edino v Cerknem in Komunni nič ne kaže, da bi imeli letos tako izobraževanje. V Cerknem je pripravljenost in

Na Bovškem bo kot kaže taka šola na Zagji za vasko in okoliško mladino. Edino v Cerknem in Komunni nič ne kaže, da bi imeli letos tako izobraževanje. V Cerknem je pripravljenost in

Na Bovškem bo kot kaže taka šola na Zagji za vasko in okoliško mladino. Edino v Cerknem in Komunni nič ne kaže, da bi imeli letos tako izobraževanje. V Cerknem je pripravljenost in

Na Bovškem bo kot kaže taka šola na Zagji za vasko in okoliško mladino. Edino v Cerknem in Komunni nič ne kaže, da bi imeli letos tako izobraževanje. V Cerknem je pripravljenost in

Brkinska vas

bodo uporabili le za najnujnejše. To pa bo le rešitev v sili. Pozneje, ko bo več sredstev, bodo skupno s prebivalci sosednjih Huj zgradili nov vodovod. Nekaj sredstev so dobili letos tudi za preureditev zgradbe ob združenem domu v ambulanto. Vsa dela so pred mesecem dni opravili in tako ambulanta že lahko služi svojemu namenu. Zaenkrat naj bi ordiniral zdravnik po enkrat na teden, ko bodo dobili stalnega zdravnika v bližnjem Podgradu, pa bo prihajal tudi k njim bolj pogosto. Kmalu bodo dobili v vas tudi telefon. Občina je že poskrbela za izolatorije in spojke, sami prebivalci bodo primaknili drogeve in jih s prostovoljnimi delom postavili, za žico pa bosta verjetno že lahko poskrbeli občina in kmetijska zadruga. Ena največjih želja prebivalcev Pregarja in okoliških krajev pa je nedvomno nadaljnja gradnja novih cest. Tako si želijo, da bi čimprej podaljšali mladinsko cesto od Čelja do Pregarja in dogradili cesto Pregarje—Obrov. Če bo šlo po sreči, tako pravijo, bodo te načrte uresničili že prihodnje leto. Občinem naj bi vzpostavili v tamkajšnjih krajih tudi redno avtobusno progo. Na marsikaterem sestanku so že tudi razpravljali o gradnji ceste Huje—Gabrk—Tatre, ki bi bila prav tako nujno potrebna. Prihodnje leto naj bi poskrbeli predvsem za načrte, če za samo gradnjo še ne bo sredstev.

bodo uporabili le za najnujnejše. To pa bo le rešitev v sili. Pozneje, ko bo več sredstev, bodo skupno s prebivalci sosednjih Huj zgradili nov vodovod. Nekaj sredstev so dobili letos tudi za preureditev zgradbe ob združenem domu v ambulanto. Vsa dela so pred mesecem dni opravili in tako ambulanta že lahko služi svojemu namenu. Zaenkrat naj bi ordiniral zdravnik po enkrat na teden, ko bodo dobili stalnega zdravnika v bližnjem Podgradu, pa bo prihajal tudi k njim bolj pogosto. Kmalu bodo dobili v vas tudi telefon. Občina je že poskrbela za izolatorije in spojke, sami prebivalci bodo primaknili drogeve in jih s prostovoljnimi delom postavili, za žico pa bosta verjetno že lahko poskrbeli občina in kmetijska zadruga. Ena največjih želja prebivalcev Pregarja in okoliških krajev pa je nedvomno nadaljnja gradnja novih cest. Tako si želijo, da bi čimprej podaljšali mladinsko cesto od Čelja do Pregarja in dogradili cesto Pregarje—Obrov. Če bo šlo po sreči, tako pravijo, bodo te načrte uresničili že prihodnje leto. Občinem naj bi vzpostavili v tamkajšnjih krajih tudi redno avtobusno progo. Na marsikaterem sestanku so že tudi razpravljali o gradnji ceste Huje—Gabrk—Tatre, ki bi bila prav tako nujno potrebna. Prihodnje leto naj bi poskrbeli predvsem za načrte, če za samo gradnjo še ne bo sredstev.

bodo uporabili le za najnujnejše. To pa bo le rešitev v sili. Pozneje, ko bo več sredstev, bodo skupno s prebivalci sosednjih Huj zgradili nov vodovod. Nekaj sredstev so dobili letos tudi za preureditev zgradbe ob združenem domu v ambulanto. Vsa dela so pred mesecem dni opravili in tako ambulanta že lahko služi svojemu namenu. Zaenkrat naj bi ordiniral zdravnik po enkrat na teden, ko bodo dobili stalnega zdravnika v bližnjem Podgradu, pa bo prihajal tudi k njim bolj pogosto. Kmalu bodo dobili v vas tudi telefon. Občina je že poskrbela za izolatorije in spojke, sami prebivalci bodo primaknili drogeve in jih s prostovoljnimi delom postavili, za žico pa bosta verjetno že lahko poskrbeli občina in kmetijska zadruga. Ena največjih želja prebivalcev Pregarja in okoliških krajev pa je nedvomno nadaljnja gradnja novih cest. Tako si želijo, da bi čimprej podaljšali mladinsko cesto od Čelja do Pregarja in dogradili cesto Pregarje—Obrov. Če bo šlo po sreči, tako pravijo, bodo te načrte uresničili že prihodnje leto. Občinem naj bi vzpostavili v tamkajšnjih krajih tudi redno avtobusno progo. Na marsikaterem sestanku so že tudi razpravljali o gradnji ceste Huje—Gabrk—Tatre, ki bi bila prav tako nujno potrebna. Prihodnje leto naj bi poskrbeli predvsem za načrte, če za samo gradnjo še ne bo sredstev.

PRIHODNJO POMLAD BO V KOPRU:

Velika revija ljudsko-prosvetne dejavnosti

Priznanje zaslužnim ljudsko-prosvetnim delavcem

V mali gledališki dvorani je bila te dni redna letna skupščina delavsko-prosvetnih društev »Svoboda« in prosvetnih društev kopskega okraja.

O dejavnosti teh društev, okrajnega in občinskih svetov »Svoboda« in prosvetnih društev od zadnje skupščine 14. februarja letos do danes je okoli 140 delegatov in gostom izbrano poročal predsednik okrajnega sveta Ivan Maver.

V okraju je 60 društev, 47 s 5400 člani. Člani pevskih zborov,

50 let skupnega življenja

Te dni sta na Dvoru pri Žužemburku praznovala Ivan Plut in njegova žena Urška 50 let skupnega življenja.

V zakonu se jima je rodilo 8 otrok, od katerih je eden od sinov padel kot partizanski bореc 1944. leta v Zürich. Oče Ivan in mati Urška sta 15 let živela v Ameriki. V domovino sta se vrnila tik pred začetkom prve svetovne vojne. Vojna leta je oče preživel na fronti, mati pa je s težavo preživela ta čas, v nenehni skrbi za številno družino.

Nazivno življenju, ki sta ga imela, sta oba še čvrsta in živahna. Ob lepem življenjskem jubileju jima želimo še mnogo zdravih let.

ŠE NEKAJ... »

HUDI ZANKARJI

Zankarstvo, to je ribolovstvo z nastavljenim zanki, zlasti za žuželke in smuči, je v nekaterih področjih novomeškega okraja zlasti v Suhu krajcih, v okolici Plešne ter Mirne peči, že močno razširjeno. Ljudci in otroci ljudske mladine so v zankarstvu že odkrili, vendar to nečloveško početje še ni prenehalo.

Člani mladoletne lovke družine so že daljša časa opazili, da nekdo nesilvijo zanke v lovske, Nekajkrat so postavili zasede poleg zanke in končno so odkrili dva huda krivolovca v osebi 26 letnega Jožeta Jakliča in prav toliko starega Franca Kovačiča iz Ivanje vsi pri Mirni peči.

Organi ljudske mladice so našli na njunih domovnih večje število zank, strejno orožje ter druge pripomočke za tuničevanje divjadi, kot tudi ostanke uplenjene divjadi. Upotolili so, da je Jože Jaklič ušel v zanko najmanj 5 str. in smučki Franca Kovačiča pa enega srnjaka. Obenem so ugotovili, da sta nepridiprav uničevala tudi ribe v Temenici, tako da sta vesla v vedno elektrificirano žico in spustila tok. Pri tem jim je pomagala tudi brat Jožeta Jakliča, Florian Jaklič.

Ker sta Jože Jaklič in Franc Kovačič že stara znanca sodišča in sta bila že večkrat kaznovana zaradi tujine in prelepa, je tokrat rešilo sodišče po ostrejši kazni. Jože Jaklič je bil obsodjen na 5 mesecev in 15 dni zapora, Franc Kovačič na en mesec in 15 dni zapora. Florian Jaklič pa na 25 dni zapora. Jože Jaklič mora plačati letovski družini Mirna peč za uplenjeno divjad 50.000 din. Franc Kovačič pa 10.000 din.

OTROK POVRZOKI POZAR

Dne 9. 12. 1957, nekoli po 9 uri dopoldne je nastal požar v kociolu dvojnici poselitve Marije GREGURKA iz Loga številka 38 pri Pracemeru, občina Vrhnika. Ki je pogorel do ni. Pogorelo poselitve je imela oskudovanka zavarovala za 70.000 dinarjev, škoda, ki je povzročil požar pa znaša nad 500.000 dinarjev. V kociolu se bilo okrog 3.000 kg sena, 500 kg slame, veliko koruzo ter drva. Komisija TNZ, ki je odšla je ugotovila, da je ogenj podtaknil sosedov otrok, star 5 let. Ta je doma vedel vžigalice in se skupaj z dvoletnim

godb na pihala, dramskih in lutkovnih sekcij, so po nepopolnih podatkih v pretekli poslovni dobi kot sodelujoči ali samostojno nastopili na 322 prireditvah, ki jih je obiskalo 69.000 ljudi. Kot je v razpravi poudaril predsednik okrajnega odbora SZDL in sekretar OK ZK Albert Jakopič — Kajtmir, kažejo te številke na izredno zanimanje naših delovnih ljudi za najrazličnejše oblike splošnega izobraževanja, ki mora biti »Svoboda« in prosvetnim društvom prva izmed nalog. Ne gre namreč podcenjevati velikega vpliva, ki ga ima višja stopnja splošne izobrazbe na dviganje delovne storilnosti v vseh vejah gospodarske dejavnosti.

Delegati so sprejeli en sam sklep, in sicer, da bodo prihodnjo pomlad vsa ljudsko-prosvetna in delavsko-prosvetna društva »Svoboda« v okraju priredila revijo svoje dejavnosti: aprila meseca doma na sedežu društev, 1. maja v okviru pra-

znovanja delavskega praznika v občinskih središčih, 25. maja pa v Kopru. Ta zadnja revija, ki bo zbrala v okrajnem središču na tisoče aktivnih članov, bo dostojno praznovala rojstni dan našega maršala Tita. Ta sklep in obveznost bosta to sezono nedvomno stopnjevali vneto društva, ki bodo vsako zase storila kar je v njihovi moči, da bi dosegla pri teh revijah kar najboljšo mesto.

Delegati so nato izvolili nove člane okrajnega sveta DPD »Svoboda« in prosvetnih društev ter delegate za republiko skupščino, ki bo prihodnji mesec. Predsednik Maver, ki je bil ob ploskanju ponovno izvoljen za predsednika okrajnega sveta pa je 38 aktivnim članom izročil lepe diplome priznanja za njihovo poštrevno delo. Med oddolgovani so tudi štirje pripadniki italijanske narodne mladine in sicer Domenico Piccoli in Giovanni Piccoli iz Pirana (za 60 oziroma 70-letno de-

lo pri godbi na pihala) Dario Scher iz Izole, tajnik tamkajšnje italijanskega kulturnega krožka v Kopru. Predsedniku Ivanu Maverju pa je enako diplomo ob navdušenem ploskanju v dvorani izročil predsednik okrajnega sveta za prosveto in kulturo Stane Skrabar. Skupščina sta se udeležila tudi predsednik republiškega sveta DPD Svoboda in prosvetnih društev Ivan Regent in tajnik tega sveta Vinko Pinkhaus.

Unec

Ta dni so dogradili in opretili novo transformatorsko postajo, ki je bila za Unec in okolice kraje močno potrebna. Vse doslej so namreč imeli zelo slab električni tok, zaradi česar marsikdaj niso mogli obratovati različni motorji in druge električne naprave. Sedaj takih težav ne bo več. Največ zaslug za hitro dograditev transformatorja ima terenska sekcija Elektro Ljubljana-okolica.

Kratke iz Maribora

PRIPRAVLJALO SE NA SPREJEM DEDKA MRAZA. Organizacije in društva, zlasti Društvo prijateljev mladine, se v mariborskem okraju že pridno pripravljajo na prihod Dedka Mraza. Na prvih sestankih so pripravili izbori že določili okvir prireditelj. V splošnem letos ne bodo prirejali večjih plovov, marveč bodo prenesli teiče vseh prireditev na terenske organizacije. Občinski ljudski odbor Center se je odločil za eno centralno proslavo s povorko, v kateri bo pisana družina iz živalskega sveta in druge zanimivosti. Vsa mariborska podjetja bodo pogostila in obdarila otroke zaposlenih, tako bodo v Mariborski tekstilni tovarni obdarili otroke z bogato kolektivno zabavo za najmlajše državljane. Razen tega pripravljajo za te dni obšerne programe pionirski odredi, pa tudi nekatere stanovske skupnosti, ki bodo poskrbele za obisk Dedka Mraza v družinah stanovcevalcev.

CEPLJENJE PROTI OTROSKI OHRUMELOSTI JE USEPELO. Po podatkih sveta za zdravstvo, je prvo cepiljenje proti otroški ohrumelosti v mariborskem okraju dobro uspelo, saj je bila do sedaj nad 85 odstotna udeležba, največji odziv so zabeležili v občini Center, in sicer 90-odstotni. V ponedeljek, 9. decembra se je prišlo drugo cepiljenje, ki se bo do udeležili tudi vsi tisti otroci, ki so pri prvem cepiljenju zaradi bolezi ali drugih vzrokov, izostali. Nedvomno bo tudi in po drugem cepiljenju odziv enako zadovoljiv.

POHOORSKI DOMOVI PRED ZIMSKO SEZONO. Pred dnevi je prvi sneg pobelil Pohorje in mariborsko okolico, vendar smučarji niso prišli na svoj račun. Med drugim je sneg v mestu in po dolini že povsem skopnel, je pobelje Pohorja še ohranilo svojo belo odejo. Škoda je, da je zelo tanka in se niso mogli spuščati na smučarje. Vse po pohorski domovi resno pripravljajo na čas, ko bodo sprejeli številne ljubitelje zimskega športa. Iz izjav nekaterih uprav-

nikov pohorskih domov je mogoče ugotoviti, da je kar prav, če sneg se malo počaka, ker bodo morali dotlej še marsikaj pripraviti. Pričakujejo namreč mnogo večji obisk kot prejšnjo zimo. Bojijo se, da bo premalno ležje, saj bo obisk porastel najmanj za polovico, odkar se smučarjem ni treba več potiti na vrh Pohorja s smučkami na ramenih, marveč jih potegne v isosmetrsko visino nova vpenjača. Dolej je po obratovanju vpenjače najbolj obiskan Železničarski dom, prva postojanka na poti od žižnice po pohorskem počjuju. Zlasti ob nedeljah se zgodi, da si gostje iščejo prostora kar v zavetju okoli doma. Med njimi je seveda največ pravih nedeljskih izletnikov, ki prihajajo med gostje kar najbolj obiskani železničarski dom. In za to bodo dobiti smučarji bolj poskrbeli. Železničarski dom gradi celo posebno vlečnico, dolgo 300 metrov, da se bodo gostje lahko smučali v bližini doma.

MARIBORSKI KNJIZEVNIKI MED OBMENINIMI PREBIVALCI. Te dni so mariborski književniki priredili literarni večer v občini Libelčah pri Dravogradu, kamor so jih povabili domači ljudsko-prosvetni delavci. Popoldne so se daljša časa zadržali v priščnem razgovoru s pionirji tamkajšnje šole, zvečer pa so občinstvu, ki je pokazalo za to prireditev precejšnje zanimanje, brali svoja dela Branko Rudolf, France Filipič, Janez Svajncar in Branko Hofman. (p)

PIONIRSKA KNJIZNICA V CELJU

Te dni je Celje dobilo novo ustanovo, ki se je bodo najbolj razveselili občani in pionirji. Društvo prijateljev mladine je namreč v okviru svojih prostora na Razlagovi ulici št. 4 izročilo namenu lepo urejeno in za začetek tudi dovolj bogato založeno pionirsko knjižnico. V dveh lepo opremljenih prostorih in še to iz južnega snega razloženih okoli 2.300 knjig za naša najmlajša. Po zgledu drugih pionirskih knjižnic bodo mali obiskovalci tudi v celjski sami pristopali k polticem in zbirali knjige. Važen pripomoček pri iskanju knjig pa bodo še posebne kantoteka. Knjižnica bo poslovala tako, da bo od mladih obiskovalcev zahtevala po 100 dinarjev vpisnine; na račun tega plačanega zneska in na podlagi izkaznice pa si bodo lahko knjižni člani izposodili 45 knjig, ne da bi zanje še karkoli doplačevali. Torej za 100 din 45 izposojenih knjig.

Velike Lašče

V Velikih Laščah so sodelovali tudi »veseli plansarji«, ki so jih Velikolaščani bili prav tako veseli. I sial so kulturno dvorano napolnili zadnjega kotička. Ljudje si želijo v prihodnje še več takih in podobnih prireditev.

Jutri bo v Skofji Loki otvoritev nove avtobusne postaje. Slovesnost prireajo v okviru praznovanja občinskega praznika.

PO CESTAH LJUBLJANE

Kulturni barometer

Dva domača filma, ki ju predvajajo v ljubljanskih kinematografih, dokazujejo vso neenotnost naše filmske ust-

glo tudi sodelovanje gojencev srednje glasbene šole.

Po zadovoljstvu številnih poslušalcev lahko sklepamo, da je večer uspel.

Slovenski okelet bo gostoval do konca leta izven Ljubljane. Svoja prva dva koncerta bo imel ta naš priznani vokalni ansambel v nedeljo, 13. decembra, v Sežani in Ilirski Bistrici.

Enako tudi pripravljamo ureditve zelenice pred palačo nove skupščine. Zelenore herno posevali v enotno zeleno površino s Cebicanovim gajem. Problem je nunski zid, katerega bo treba ali odstraniti ali pa narediti več predhodov.

Vzdržujemo in izboljšujemo obstoječe nasade ter urejemo predhode. Prihodnje leto bomo asfaltirali prehodno cesto, prvo s enkrat v parku pred sodnico, ker sedanjí niso dobri.

Uredili bomo tudi prostor pred Dramo in pred Opero.

Prometne težave Ljubljancem

Kjer se zbira mnogo ljudi, je običajno tudi kaj narobe. Nekdo stoji nekemu na prst na nosi, drugemu se mudi, pa ne more nikamor, ker je sneča in sploh so tedaj vsi iz sebe.

Tako je tudi čisto na ljubljanskih trolebusih. Zlasti pa, kadar je slabo vreme in pride do »kolic« prometa, kaj navsezadnje tudi ni tako zelo porekoma, se zadržijo neilubi »incidenti«. Ljudje se pritožujejo zaradi sprednjotnikov, zaradi vozalov, zaradi »spodnjotnikov, zaradi... sprednjotnikov, zaradi... sprednjotnikov, zaradi...»

Pred nedavnim so se skoraj stegli na trolebusu, ker sprednjotnik ni hotel odprti sprednjotnik vrat, da bi lahko vstopil nek bolnik. — Na Viču je moral posredovati milicnik, ker je voznik uporabljal zmrzalno področje. S tem bi bil zelen pas razgiban in pester. Sicer pa so bili toploti že precej stari, lanski mrz pa jih je tudi poškodoval. Tudi razporeditev toplotov ni bila v skladu z načrtom o restavraciji zidu. Na odseku zida od obrtne šole do piramide so bila že posajena nova drevesa, pa ni mogla uspevati, ker so jih toploti zavirali.

Računamo, da bomo lahko vse severni del zidu od obrtne šole naprej v prihodnjem letu v širini 20 metrov kompleksno uredili na obeh straneh.

Od večjih del Mestne vrtaršnje v letu 1958 velja omeniti delo na hektaru zelenega pasu ob osnovni šoli za Bežigradom ter ureditev nove ploščadi na Gospodarskem razstavnišču, kjer mora biti prva etapa končana že na pomlad.

Prav tako morajo sprednjotniki zelo paziti, da ni »črnih« potnikov. Če revizor dobi takega potnika, odtrga službučnemu sprednjotniku »premijske«. Pamenjeje, bi bilo, ko bi bil v takem slučaju kaznovan potnik.

Pri odnosih med sprednjotniki in potniki je močno pozna, da se sprednjotnik osebno zelo naglo menja. In novi niso tako iznajdljivi, ter se težko prilagodijo. Nijajo še dovolj izkušeni.

Potniki pa tudi niso vsi najbolj disciplinirani. Dokaz za to je že v delovni dobi, da so letos morali večkrat goljufij odvzeti več kot 1000 mesečnih vozovnic. Od teh jih je 800 ostalo v predalih Uprave ECZ, ker so jih lastniki radirali. In 75 odstotkov prireditelj je bilo študentov...

Najteže je z vajenci. Nevladni so in grobi. Delavci pa jim povzročajo najmanj preglavice. Skoraj nič. — Je pa nekaj potnikov, ki jih sprednjotniki že kar poznajo. Ni jim prav, če jih trolebus ne počaka, ko zjutraj hitijo v službo, glasno se razburjajo, če je popoldne sneča (to je vedno nergajo, ker bi bili že radi doma). Skratka, nikoli niso zadovoljni.

Oboli smo krivi, če se ne pripravimo na sprevod. Mi bi morali biti vjudnejši, morali bi razumeti, da njihova služba ni tako enostavna in lahka, oni pa bi tudi morali večkrat stisniti zob. Sicer jih dostikrat, a vendar...

— nc

Zborovanje žena v Trbovljah

Letošnjo zimo bodo priredile več tečajev in predavanj

Nedavno zborovanje žena v Trbovljah je bilo zelo koristno, ne samo zaradi velike udeležbe, ampak tudi zaradi dobre vsebine. Žene so se pogovorile o vsem, kar bi bilo treba v prihodnje storiti za njihovo razbremenitev v gospodinjstvu. Sklenile so, da bodo priredile v zimskem času razna predavanja o sodobnem gospodinjstvu, o zdravi prehrani itd. Že nekaj časa dela gospodinjstvi bodo tudi šiviljski tečaj, dalje tečaj za nego bolnikov in druge. V kratkem bodo ustanovile tudi šolo za starše, kjer bodo stariši dobili poduk o vzgoji otrok, o medsebojnih odnosih itd. Gospodinjstvi center je že

lani ustanovil pralnico, ki pa še daleč ne odgovarja potrebam, ker je premajhna ter ima stare in neprimerne stroje. V sestavu pralnice sta tudi krpalnica in likalnica. Nujno bi bilo, da bi sedanjo pralnico opremili s sodobnejšimi stroji in ustanovili še več skupnih pralnic. V kratkem bodo ustanovili — seveda če bodo občinski čimtelji izpolnili obljubo — tudi čistilnico, ki je sedaj v Trbovljah sploh ni, a je nujno potrebna.

Udeležence zborovanja so opozorile tudi na to, da bi moralni čimprej organizirati servisno službo, s tem, da bi ustanovili razne manjše uslužnostne obrate. Tako bi omogočili tudi zaposlitev ženam, in dekletom, ki so sedaj brez de-

la. Delavnic za razna manjša popravila namreč sedaj sploh ni ali pa jih je premalo. S servisno službo bi to vrzel odpravili.

Na zborovanju so govorili tudi o potrebi ustanovitve dveletne gospodinjstvske šole za prihodnje poklice. Do nedavnega je v Trbovljah obstajala enoletna gospodinjstvska šola, ki pa ni dala učenkam nobenega poklica, zaradi česar so jo ukinili.

Žene so opozorile tudi na nekatere probleme tržišča. Tako so na primer predlagale, naj bi bile nekatere trgovine z živili odprte neprekinitveno ves dan. Takih trgovin sedaj ni, kar prizadene predvsem zaposlene žene.

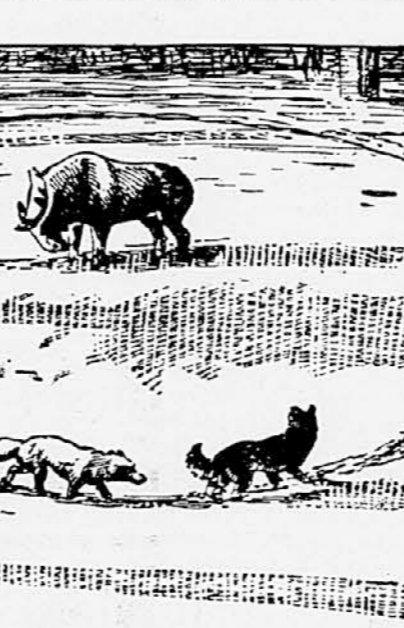
PO POVESTI J. OLIVERA CURWOODA RIŠE: M. MUSTER

244. Sivina lovska modrost je pokazala tudi Kazanu pravi način boja: nemumno bi bilo, še naprej od spredaj napadati jelena in se izpostavljati njegovim rogovom. Zato je potrpežljivo usmeril svoje korake za Sivinini, in oba sta počasi sledila njegovi sledi. Tudi jelen se je pomikal le počasi. Ranjena noga ni mogla več nositi velike teže njegovega telesa.

245. Čez kakšne četrt ure se je jelen ustavil na sredi jase. S sklonjeno glavo in krvavimi očmi, iz katerih je izginila vsa zadnja želja po boju, se je ozrl po svojih zasledovalcih. Boki so se udarili ob njegovem težkem sopenju. Ko je tako sopal, je začel Kazan v oddaljenosti tridesetih korakov počasi krožiti okrog njega. Jelen se je obračal za njim.

246. Trikrat, petkrat, tridesetkrat je Kazan v vedno ožjih krogih obkrožil ranjenega žival. Siva je hodila za njim, jelen pa se je na mestu vrtil z njima. Vedno bolj je hropel vedno bolj so mu pohajale moči. Končno se je zgrudil v sneg. Sedaj je bil boja za Kazana lahek. Ko je po končanem legel v sneg je vedel, da so dnevi lakote za njuno končani.

247. Hranstnik

248. Hranstnik

V zvezi z rekonstrukcijo hranstniške kemične tovarne so odpostavili nekateri strokovnjaki tega podjetja v Italijo, Francijo, Švico, Zahodno Nemčijo in druge države, da bi proučili novejša pridobitve v kemičnih strojih. Že skoraj sto let staro hranstniško tovarno kemičnih izdelkov nameravajo namreč v bližnji prihodnosti modernizirati.

V teovalnem domu v Hranstniku se je začel turnir za prvenstvo Hranstnika, na katerem sodeluje 12 najboljših hranstniških šahistov. Zvečer borcev v Hranstniku se bo še pred novim letom spomnila nekaterih starejših aktivistov NOB. Ob tej priložnosti jih bodo obiskali člani odbora in jih obdarili.

Kolektivna hranstniške speklarne je samopovršna za letos planirano proizvodnjo od 5.800 na 6.000 ton. V prvih treh četrtletjih letos so že izdelali za nad 4.700 ton stekla in presedeli svoj plan za nad 7 odstotkov. Letos je steklarina prvič izvažala svoje izdelke tudi v Italijo. Zahodno Nemčijo in Nizozemsko. Do konca tretjega četrtletja je izvozila okrog 59 milijonov dinarjev izdelkov. L. H.

Rukek

V Cerkljici so ustanovili Avtomoto društvo, ki prireja poseben tečaj tudi na Rakeku. Zanimanje zanj je zelo veliko, saj se je prijavilo že okrog 80 tečajnikov. M. J.

Jugoslavija : ČSR 5 : 4

Praga, 13. dec. Moška namiznoteniška ekipa Jugoslavije je sinoči v Bratislavi zmagala nad izbrano ekipo ČSR 5:4, čeprav so domačini že vodili 4:1.

Posamezni izidi so bili: Marković II. : Andreadić 2:1 (21:17, 15:21, 21:19); Vogrinč : Wyhnanowski 1:2 (14:21, 21:18, 15:21); Hrbud : Stipek 0:2 (19:21, 13:21); Vogrinč : Andreadić 0:2 (12:21, 17:21); Marković II. : Stipek 1:2 (20:22, 21:18, 23:25); Hrbud : Wyhnanowski 2:0 (22:20, 21:13); Vogrinč : Stipek 2:1 (21:18, 15:21, 21:18); Hrbud : Andreadić 2:1 (13:21, 21:17, 21:17); Marković II. : Wyhnanowski 2:1 (23:21, 8:21, 21:19).

V tekmovalju žensko so zmagale Čehoslovakinje 3:0. Posamezni izidi: Nikoličeva : Grafikova 1:2 (19:21, 21:16, 15:21); Čovičeva : Kroupova 1:2 (21:17, 9:21, 22:24); Nikolič : Čovič : Kroupova - Charinova 1:2 (18:21, 21:18, 12:21).

Sportni poročevalci domačih listov naglašajo, da je bila zmaga jugoslovanske reprezentance povsem zaslužena. Srečanje je dobila boljša in borbenejša ekipa, ki je zaslužen skoraj že izgubljen srečanje odločila zase. Jugoslovani so imeli veliko oporo v dveh mladih in mnogo obetajočih močeh — 18-letnem Hr-

gradu, letošnjem novem prvaku, in Markoviću II., ki tudi še ni star 18 let. Podobno ocenjujejo ta dvoboj tudi drugi praški listi in priznavajo, da je bila borba na visoki ravni.

»Raznoterosti za srednje šole«

Marjan Jeločnik nas je spet razveselil z bogato ilustrirano, 21 strani obsegaščo knjžico z naslovom »Raznoterosti za srednje šole«. Obdelal je vse vaje iz talne telovadbe, ki so primerne za poučevanje mladih od 10. do 18. leta starosti. Posebna vrednost knjžice je v tem, da so vse gibalne naloge jasno in kratko opisane, vrh tega pa nazorno ilustrirane. Jeločnikova knjžica bo dobrodošla tudi društvenim vaditeljem in trenerjem, saj bodo našli v njej mnogo primerne vadbenega gradiva in metodičnih napotkov za delo v telovadnicah. Knjžico je izdala Državna založba Slovenije, ilustriral pa jo je znani smučarski učitelj Boris Kobal.

MEDNARODNI ŠAHOVSKI TURNIR V DALLASU GLIGORIĆ SE DRŽI DRUGI

Dallas, 13. dec. V XII. kolu mednarodnega šahovskega turnirja sta Gligorić in Najdorf remizirala v 21 potezi, do katerega izida sta prišla po 43 potezih tudi Evans in Szabo. Partija med Janovskim in Reshewskim je bila prekinjena.

na v poziciji, v kateri ima Janovski kmetca več, medtem ko je v nedokončani igri proti Olafsonu tudi Larsen za dva kmetca na boljšem.

Obe prekinjeni partiji iz prejšnjih kol sta se končali remi, in sicer med Larsenom in Janovskim ter tudi prvim z Evansom.

Po XII. kolu je stanje na tabeli: Reshewsky 7 (1), Gligorić 7, Szabo 6.5, Olafson 6 (1), Larsen 5.5 (1), Janovski 5 (1), Najdorf 5 in Evans 4 točke.

V XIII. kolu igrajo: Olafson - Gligorić, Najdorf - Janovskiy, Reshewsky - Evans in Larsen - Szabo.

Matanovič in Najkirh v Portorožu

SOFIJA, 13. dec. Srečanje med Matanovičem in Najkirhom se je končalo danes. Obe partiji drugega kola med Matanovičem in Najkirhom ter Najkirhom in Silivo ne bosta več odigrani, ker sta se za mednarodno prvenstvo v Portorožu, Matanovič in Najkirh, siliva je izgubil tri partije zaporedoma izmed starih in za kvalifikacijo na mednarodno prvenstvo ne more priti v poštev.

Slovenski olimpijski predstojnik je bil spoznan tudi predsednik FIDE Regard, ki je hkrati pristal tudi na to, da se turnir zaključi. Razen dr. Filipa (ČSR) bosta iz te cone igrala na mednarodno prvenstvo avgusta 1955 v Portorožu še Matanovič in Najkirh.

Sporniki ESS iz Ljubljane so pred dnevi obiskali svoje zagrebške vrstnike ter se z njimi pomerili v kosarki in nogometu. Ljubljanski so zmagali v vseh tekмах. V nogometu so s koristno in borbeno igro slavili uspeh z 8:0 (3:0), pri čemer se je posebno odlikoval Regaly. Ljubljanci so zmagali tudi v kosarki pri moških s 4:39 (2:22), pri ženskih pa s 3:21 (2:7). Moški so tako obratovali za nedavno poraz v Ljubljani. Najboljši strelci: Ljubljancem so bili Zorec 14, Hanemann 12 in Anžur 11 košev.

V povratnem dvoboju v valah na orodju sta se minulo nedeljo v Karlovcu pomerili moški in ženski vrstniki novomeškega in karlovskega Partizana. Domačini so v skupni oceni zmagali s 4:23.3 (4:7.5). V ženskem dvoboju je bil izid 209:201.7 za Karlovce, pri čemer pa velja opozoriti, da so Karlovčanke tekmovalce I. razreda, medtem ko novomeške mladince sodijo v II. in III. razred. Pri moških so presenetljivo zmagali mladinci iz Novega mesta z 215.8:213.3. Najboljša novomeška sta bila Klemenčeva in Bavček. Novomeščani so obisk v Karlovcu izkoristili tudi za ogled meddržavnega dvoboja Romunija - Jugoslavija. (f. m.)

STUJECASOVESTI

...da je v medicinskem finalu na tekmovalju za Davison pokal drugi dan belgijski par Brichant-Washer premagal Američana Seixasa in Mallouja v starih nizih 7:5, 6:3, 4:6, 6:3; tako vodijo ZDA po drugem dnevu 2:1.

Drobne zmnimivosti
SPUTNIKE imajo tudi v Bolnzu. Tako namreč pravijo osebnim tajnikom zveznih ministrov, ker se stalno vrtiljo okoli svojih šefov in tudi ne smejo ziniti več kot »pipi«.
KOMPANA je hrana v obliki praška, ki jo rade uporabljajo antarktične ekspedicije. Širokovrsta za prehrano trdijo, da vsebuje kompana vse, kar potrebuje človeški organizem za življenje. Ta prašek je mešanica proteina, vitaminov, ogljikovih hidratov, maščob in mineralnih snovi. Pred uporabo prašek raztopijo v vodi, zaradi prijetnega okusa pa smejo dodati kakavo, kavo ali čokolado.
STIRIOGLATE GRAMOFON-SIKE PLOŠČE so prišle na Danskem v prodajo. Nove plošče se razlikujejo od sedanjih okroglih ne le po zunanji obliki, marveč tudi po načinu igranja. Izdelane iz stekla in igrajo na pobudo fotoelektrične celice, ki jo postavijo nad ploščo.

Inkvizicija v XX. stoletju

Italijanski krščanskodemokratiški časopis »Il Resto di Carmo« je v začetku tega leta objavil pismo nekoga G. S. iz Bo-

logne o »grdi zgodbi, ki se bo te dni zaključila pred sodiščem.

Posledice so kmalu sledile. Krivca je poiskala celo policija in ga prijavila sodišču zaradi »zajenja državne vere«.

G. S. piše, da se je nekoga dne vozil s tramvajem in slišal, ko je sprevodnik razlagal vozniku, da je od kaplana uslužbenec električne cesne železnice dobil povabilo, da se udeleži cerkvenega zborovanja, na katerem bodo razpravljali o temi »Bog je«. Dejal je, da na zborovanje ne bo šel, kajti po njegovem bogu ni, pa tudi, če je, se to neiga prav nič ne tiče. G. S. pravi, da so nekateri potniki zgrajali nad temi pripombami, ter opozarjali tramvajsko družbo, da ima še shranjen vozni ksteč, tako da bo lahko ugotovili krivca te »grde zgodbe«.

Pravilo, da je »rododnev« največji in najbolj nenavadni helikopter v Veliki Britaniji. V začetku novembra letos so ga prvi praktično preizkusili. To je letalo, ki je po potrebi tudi helikopter, saj se lahko dvigne vertikalno v zrak, nato pa leti kot navaden avion. Dvoje kratkih, nekam okrnelih kril ter dva vijakno-reaktivna motorja mu omogočata hitrost okoli 290 km na uro. Trup pa je tako prostoren, da sprejme tri avtomobile!

Letala na atomski pogon

Obrambno ministrstvo Sovjetske zveze je izdalo knjigo o letalih na atomski pogon. V knjigi sta tudi skici dveh takih letal. Naslov knjige je »Uporaba atomskih motorjev v zračnem prometu«.

šane hitrosti izklopiti propelerje. Drugo letalo, katerega skici je tudi v knjigi, pa lahko ponesse dve doletni 20-tonski izstrelek v višino okrog 20 km. Na tej višini se raketa, ki je pritrjena pod krilom letala, odloči in z lasinim pogonom doseže višino nad 250 km in hitrost 7,8 km na sekundo. Iz te rakete je mogoče izstreliti tudi strelci v vseh mirje.

Med objavljenimi skicami prikazuje eno letalo tipa »ZSSR-A1«, ki preleti v enem dnevu razdaljo od Moskve do Antarktike. Letalo ima propelerje na krilih, ki so zložena v trupu. Pri vzletu morajo zaradi zmanj-

Knjigo je napisal polkovnik inženirstva Mihajlov. Objavil je precej podatkov o letalih na atomski pogon, vendar s pripombo, da takih letal doslej še ni.

Zračni most za Nizozemce

Singapur, 13. dec. (Reuter). — Zastopnik britanske letalske družbe je izjavil danes, da je Indonezija privoščila na to, da bodo uvedli zračni most med Džakarto in Singapurjem za izselitve nizozemskih državljani.

Po drugi poti

V Kranju delujejo ta čas pravzaprav trije nogometni klubi, ki so si celo tudi precej v lasih. Mnogi Kranjčani se sprašujejo, zakaj neki delajo kar trije, če se eden ne more pokazati kaj posebnega in se dokopati do kakšne besede v slovenskem nogometu. Ali bo v Kranju spet prišli v življenje vrsto raznih društev, kakor je že bilo pred nekaj leti, preden nista bili ustanovljeni dosedanja dve osrednji društvi — Triglav in Mladost. Zakaj smo v našem mestu spet začeli cepiti telesnozvojni dejavnosti? Mislimo, da so se kranjski telesnozvojni delavci že svoj čas zavedali edino pravihne stališča, ki je kranjske sportnike, kolikor je res resnih in voljnih za delo, privelo do začasnih ciljev.

Dva močna, kolikor toliko enakovredna nogometna kluba bi bila za goranski metropoli več ko dovolj. Če tega ne bo, kvalitete tudi ne bo. Dokaz za to je n. pr. enajstletica Mladost, ki je v zadnjem času mnogo izgubila na vrednosti. Zakaj? V Kranju so ustanovili medtem tretje nogometno moštvo, za zdaj v glavnem bolj na papirju kakor v resnici in s čisto posebnimi nameni. To je nogometni klub Planika, po imenu tovarniška ekipa, ki je postala nekako zatočišče vseh tistih, ki jim je nogometni sport samo bolj deveta briga. Zaslugek in boljši življenjski pogodi so mnoge nogometne Mladosti in tudi Triglava privabili v ta klub, ki naj bi bil klub »delavcev tovarne »Planika«. Dejansko so to sami ljudje, ki so znani kot razgrajati po igriščih in so bili v prejšnjih klubih ponovno kaznovani, o čemer ima Goranjska nogometna podzveza precej podatkov. Vsi ti »novi« nogometniki so se pač zdaj zatekli v »Planiko«, ker jih drugje nikjer ne marajo več. To »sindikalno društvo« prav gotovo ne more uspevati.

Velemojster Najdorf

INVALIDI SE KREPIJO V ZIMSKEM KOPALIŠČU

Invalidi-sportniki tudi v zimski sezoni ne mirujejo. Smučarji se pripravljajo za prve nastope na snegu, klubski pisci pa so vsaj dan polni strelcev, balistov, kegljačev in drugih. Te dni so začeli invalidi tudi z zimsko plavalno sezono. Uprava kopališča Ilirija jim je s polnim razumevanjem dala na razpolago zimski bazen.

Uprava kopališča Ilirija, ki sta omogočila vojaškim in delovnim invalidom učinkovito sportno udeležbo in mirne krike ugodni rekreaciji.

NOVOMEŠKI VESLAČI SO ZBOROVALI

Novomeški veslaški klub Krka, ki je pred dnevi polagal letni obroč na delu, je edina veslaška enota na Dolenjskem. Kolikor so poroči za to sportno panogo na Dolenjskem neugodni, toliko so pravi v Novem mestu zaradi široke in mirne Krke ugodni. Novomeški veslaški klub dela že pet let in je zelo pohvalno, da vključuje predvsem vajensko in delavsko mladino. Za lansko sezono ne bi mogli reči, da je prinesla kak poseben napredek. Kot tekmovalca sta se najbolj izkazala veslača double-sculla Belec in Brešček, dolenjske veslaške regate. V priložni sezoni si bodo Novomeščani prizadevali še bolj pomnožiti svoje vrste, za uspešno delo pa potrebujejo predvsem sposobnega trenerja. Pri tem si obetajo pomoč od Veslaške zveze. Novemu 9-članskemu upravnemu odboru znova načeluje Miro Thorževski. F. M.

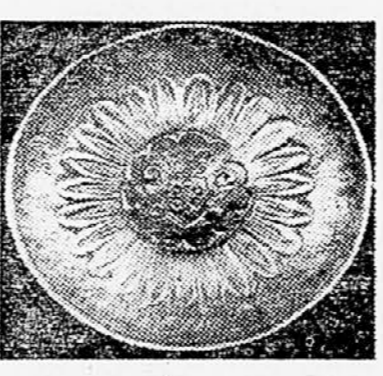

Stiri sto deklet se učijo vezenja v Gazi v centru Združenih narodov za begunce. Izdelujejo prte, bluze, blazine itd. — Ko končajo tečaj, vezejo doma in si s tem služijo kruh.

Grb rodbine Medici

Slavna italijanska rodbina Medici je v 15. in 16. stoletju velikokrat odločala in sprejemala tok zgodovine svojega rojstnega mesta Firence in tudi cele Italije.

grb — zdravilne kroglice. Tudi njihovo ime prihaja od zdravilniškega poklica, ki so ga njihovi prvi člani še opravljali. Rodbina Medici se je pred svojimi vzponom na oblast ukvarjala z zdravilstvom, lekarnarstvom in akemijo ter si tako pridobila prvo premoženje.

Novo sredstvo proti izhlapevanju vode

V deželah z zelo suho in vročo klimo je vsaka kaplja vode dragocena. Avstralski strokovnjaki že dolgo iščejo sredstvo, ki bi, če že ne preprečilo, pa vsaj omejilo izhlapevanje vode. Pred nedavnim se je avstralskemu kemiku Mansfieldu posrečilo izdelati kemikalijo, ki zmanjša izhlapevanje vode za 37 odstotkov. Opazil je, da se je na površini vode takoj pojavila tanka kožica, ko ji je dodal malenkostno količino te snovi. Ta kožica zmanjšuje izhlapevanje tudi po več mesecev in je ne poškoduje nič močan veter.

Te svoje začetne obrti tudi pozneje, kot močni knezi, niso pozabili. Zelo hitro je namreč umrla mož Blanka Capello, da se je mogla poročiti s Francosom Medici. Mnogo je bilo tudi žrtev Katarine in Marije Medici, dveh francoskih kraljic. Vse so umrle hitro, ker so jih zastrupili.

Umetni diamanti dražji kot naravni

V kratkem bodo pričeli v ZDA proizvajati v večjem obsegu umetne diamante. Tako se bo ameriška industrija osvobodila južnoafriških kartelov diamantnih rudnikov, posebno pa se bo izognila Oppenheimerjevemu sindikatu, ki določa cene diamantov po vsem svetu. Umetni diamanti se po barvi, prozornosti in trdoti sploh ne razlikujejo od naravnih. Njihova cena je sicer še vedno dvakrat višja, vendar pa nova industrija, da bo z racionalizacijo proizvodnje v enem letu znatno znižala cene.

BLIŽNJA BODOČNOST

Defekt v vesmirju...

Pravilo, da je »rododnev« največji in najbolj nenavadni helikopter v Veliki Britaniji. V začetku novembra letos so ga prvi praktično preizkusili. To je letalo, ki je po potrebi tudi helikopter, saj se lahko dvigne vertikalno v zrak, nato pa leti kot navaden avion. Dvoje kratkih, nekam okrnelih kril ter dva vijakno-reaktivna motorja mu omogočata hitrost okoli 290 km na uro. Trup pa je tako prostoren, da sprejme tri avtomobile!

Tri leta so čakali na vstajenje

Pred tremi leti je umrl kralj nekoga črnškega plemena v francoskem Kongu. Kralj Kodoko je pred smrtjo izjavil, da se bo kmalu vrnil k svojemu plemenu, zato naj ga ne pokopujejo. Zvesti podaniki so mrtvega kralja položili v umetniško izdelan zaboj in mu dali dovolj hrane in denarja za dolgo pot. Tri dolga leta so prevažali mrtvega vladarja do vseh in dopolnjevali njegove zaloge hrane in denarja, ki jih je sprostil porabil. Ker pa kralj nikakor ni hotel oživet in se vrniti med svoje ljudstvo, marveč je njegovo telo v tem času popolnoma razpadlo, so njegove ostanke slavnostno pokopali.

Advertisement for 'MORSKA ROZA' featuring a vertical banner with the brand name and a small illustration of a ship.

In v tistem trenutku, ko je stopil na mostič, ki je vezal ladjo z obrežjem, je začutil na svoji rami roko. Nikogar ni videl, a ta dotik ga ni presenetil. Počasi se je obrnil in prvi mirno spregovoril: »V redu. Za vami grem.«

Na nasprotni strani je bil v senci še neki drugi uniformiranec, ki je s prvim spregovoril nekaj kratkih besedi v tujem jeziku. Jérôme jih ni razumel. Moral je delati vtis pametnega, vdanega — in ker mu je otrok spal na rokah, tudi ganljivega človeka. Zato ga niso surovo prijeli in tudi ne uklenili. Zadovoljili so se s tem, da so ga peljali proti majhnemu, z rdečo opeko pokritemu poslopju, ki je čepelo med skalovjem in začetkom pomola.

Bil je že skoraj dan, vendar pa je v notranjščini pol zelenim senčnikom še svetila luč. Prostor ni bil nič podoben policijski stražnici in tudi v notranjosti se je zdelo vse ljubko, preprosto, skoraj zabavno. Za mizo iz belega lesa je sedel razkuštran človek, oblečen v gornji del pižame in v hlače, ki si jih je nanaglova nataknil. Na njegovem pisalniku je svetila luč. In tudi ta človek, ki ga bo prav gotovo zasliševal in obtoževal, se mu ni zdel ne hudoben, ne strašen, kvečjemu malce siten, ker so ga potegnili iz spanja.

V kotu, na klopi, sta sedela Thiébot in Néel. Drug drugega sta podpirala. Thiébot je bil suh in zelen in zaradi prečute noči čisto podoben pergamentu. Néel pa je stokal in jokal ter se sklanjal pod sramotno težo nehotenega izdajstva.

Ko je Thiébot zagledal Jérôme sredi dveh policajev, se je dvignil, šel proti njemu, stegnil roke in povzdignjeno dejal: Jérôme, reci mi, da ni res! »Kaj?«

»Da nisi ubil Romaina?« »Pa sem ga.« je mehko rekel Jérôme, »pa sem ga, stari moj. Pa sem ga.« Thiébot se je zdrzil, pogledal kot preganjana žival moža v pižami in zašepetal: »Tiho bodi, francosko zna!«

Nato je začel hitro opletati z jezikom, da ne bi mladi mož prišel do besede: »Ta pijani Néel, in s pestjo je butnil vanj, »je v neki kavarni, kamor me je zavlekel, začel vsakomur, kdor ga je le hotel poslušati, čakati o tej nemogoči stvari. Preden sem ga mogel odpeljati, je neki Francoz poklical policijo. Prijeli so naju, izpraševali, nato sli na ladjo in ker te tam ni bilo, so naju pridržali, tebi pa ob mostiču nastavlili past, v katero si se tudi ujel. Daj no, povej, da tega nisi storil, saj vsi vemo, da se je vitamin ponesrečil, oziroma storil samomor. Dokazuje imamo.«

»Ne,« je rekel Jérôme, »to ni mogoče, če sem ga pa jaz vrgel v morje.« Thiébot je obupanó zakrillil proti nebu.

»Bedak... bedak... popolni bedak!« je zavpil in ker ni vedel nič več, kaj bi rekel, je obmolnil in čakal, kaj se bo zgodilo.

Prišel je trenutek neznosne tišine. Človek v pižami je z nožem za rezanje papirja potrkaval po mizi. Jérôme je stopil proti njemu, se sklonil nad otrokom, ki je še zmeraj spal v njegovih rokah in rekel: »Gospod, mislim, da razumete francosko. Dobro. Kar so vam povedali, je res.« — V tem trenutku bi mu bilo nemogoče izgovoriti laž, pa četudi bi slo za življenje. — »Ubil sem svojega strica Romaina Jardeheua in moje priznanje lahko vzamete za uradno priznanje.«

Mož, ki je bil nabrž navajen na vse vrste presenečenj, je poskočil in začel spraševati: »Pravite da... da... vi... pa zakaj ste ga vendar?« »Zakaj? Zato, ker sem ga moral.« je odvrnil preprosto Jérôme, »ker nisem mogel storiti drugega, ker...« In se je ustavil. Hotel je že razložiti, skoraj je že poskusil povedati, kaj se je v njem dogajalo, skoraj bi bil že razložil vse zgodbo. A čemu neki! Takoj je vedel, da bi bilo vse bob ob steno, da je zakon močnejši, da ga nihče ne bi mogel razumeti in da ni pravice na zemlji. Postalo mu je vseeno, mogoče je bilo že nekaj dni tega, kar mu je bilo vseeno, a to je spoznal šele v tem trenutku.

Kar se je zgodilo hip pozneje, je bilo preprosto in kratko. Dva moža v uniformi sta se približala Jérôme ter mu vzela otroka iz naročja. Nič več ni čutil žive toplote ob telesu, a kljub temu, da so mu jo vzeli, mu niso vzeli nič njegovega, kajti živa toplota je bila odslej tudi v njem samem.

Otročička so izročili Thiébotu. Jérôme je bil miren. Saj ga je videl v varnih rokah. Nobene besede niso več spregovorili, bile so tudi brez pomena. Dva romunska o čznika sta ga tiho odgnala proti mali izbi na zadnji strani sobe. A takrat, ko je prestopal njen temni prag, se je Jérôme še obrnil k Thiébotu in otroku in k dnevu, ki se je razlil zunaj; nato pa so se vrata zaprla za njim. Videl ni ničesar več. Prava luč ni bila več zunaj.

V temnici je bilo trdo ležišče. Ko je legel nanj, je z užitek pretegnil utrujene ude. Tako. To pot je bilo potovanje v resnici končano. Razgrnil je vojaško odejo, se do brade zvil vanjo in miren, olajšan in mogoče prvič v življenju svoboden, takoj zaspal.